

Járvány: Ez egy tanulási folyamat...

Karacs Olivér, Óváros első babája

Rácz Laci igaz történetei

Százhalom

IX. ÉVF. 80. SZÁM

2021. FEBRUÁR

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

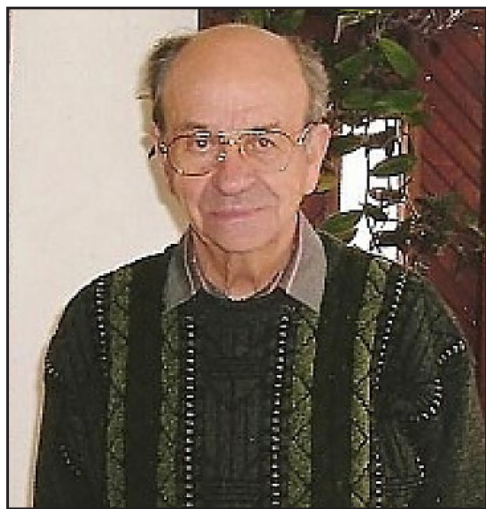

Fészekalja boldogság

A TARTALOMBÓL: Dr. Berzéki Ferenc: Ez egy tanulási folyamat... • Akit annyira vártak, megérkezett • Szabó Gábor: A képviselő naplója • A messziről jött ember: Javier Diaz • OMNYE: Évtizedek jóban-rosszban • Rácz Laci: Hogyan születnek az anekdoták? • Szomszédoló: Emlékezés Eötvös Józsefre • Történetünk története: Historia Domus • Az ortodox kereszténység története: Az orosz egyház nagy korszaka

Elment a „gyöngyhalász”

A „Gyöngyhalász” gyönyörű dallamai-
val búcsúztunk el *Dubecz Tivadartól*, „*Tibi*
bácsitól”, ahogyan ismerősei nevezték
őt, 2021. február 23-án az Óvárosi Te-
metőben.

Az elmúlt évek során többször volt alkal-
mam beszélgetni vele, amiből írás született.
A dunai árvíz idején, amikor feleségével
közösén Pro Urbe Díjat kaptak, és 2016-
ban is, amikor az országgyűlésben meg-
szavazták a kereskedelmi célú halászati
engedélyek megszüntetését a természetes
vizekre.

Beszélt a családról – az anyai ág cseh
származásáról –, gyermekkoráról, rokona-
iról, szüleiről, saját életéről. 1934-ben szü-
letett, és idén volt 87 éves.

Három szerelmem volt – mondta nekem
–, a feleségem, a halászat és a mozi.

Hosszú évek óta hűségesen ápolta súlyo-
san beteg feleségét, mert kötelezte őt az
a végtelen szeretet, amely társához fűzte.
Amikor pedig szükségessé vált, segítette
őket fia, Tibor és menyje, Marcsi is. Hosszú
életükben, jóban, rosszban és a falusi kö-
zösség iránti őszinte szeretetükben éltek.
Mindenki ismerte őket. Mindaz a szerep,
amit ketten a falujuk közösségi életében
betöltöttek tiszteletre és elismerésre méltó
volt.

Fáradhatatlanok voltak, akik szürke emi-
nenciásként szolgáltak, nem várva dicséret-
re, elismerésre. Örömeiket lelték a közösség
iránti elkötelezettségükben, a közös élmé-
nyekben.

1953-ban a Pest Megyei Tanács döntést
hozott, hogy a kis falvakba is vándormozít

kell vinni. Kanyicska Béla bácsi – nagysze-
rű fizika, kémia, matematika tanárunk – és
Tunkel Pisti után ő lett a gépész. Egészen
1990-ig, a Moziüzemi Vállalat megszűné-
ségig a falusi mozi gépésze volt. A filmek
iránti érdeklődése tette lehetővé, hogy mi
gyerekek és a felnőttek is megismerkedhet-
tünk az akkori filmgyártás nagyszerű alko-
tásaival. Nem hagyhattuk ki a vasárnapi
matiné előadásait, ahová lelkesen hozta a
gyerekeknek és felnőtteknek való filmeket.
A televíziózás megjelenése vetett véget en-
nek a szép korszaknak.

Ezt követően a Barátság Művelődési
Ház munkatársaiként közösségi progra-
mok megszervezésében, rendezvények
segítésében voltak fáradhatatlanok. Több
hagyományos program került vissza a ren-
dezvények palettájára, ők ebben kiváló
segítőnek bizonyultak Erzsébettel, aki egy-
szer azt mondta: „Nem szégyellünk házal-
ni, hogy tele legyen a nagyterem közön-
séggel” –, ahogyan mi neveztük az Egylet
épületének legnagyobb közösségi terét.

Közöséget hívtak a bálókhoz, segítettek
a létrejövő kluboknak, szakköröknek, kiállí-
tások rendezésében. Felügyelték a könyv-

becz Józseftől és annak testvérétől, Laci
bácsitól tanulta el. Úgy ismerte a folyót,
mint a tenyerét. A Duna meghálálta neki
a tisztességes halászat évszázados ha-
gyományait, rendjét megtartó halászatot.
Mindig tudta, hol lehet bőséges halfogást
elérni. Beszélgetés közben megcsodáltam
azt a hatalmas tudást, melyet a sok évtize-
des munka tapasztalata adott neki a dunai
halászatban.

A család a háború előtt kisszerszámos
halászatból élt, majd amikor 1946-ban
megalakult a Halászati Szövetkezet, a tag-
jai lettek. Az 1950-es évektől édesapja lett
az elnöke. Tibor egészen 1994-ig a nyug-
díjazásáig halászott.

Szomorúan vette tudomásul, hogy a hal-
gazdálkodásról és a hal védelméről szóló
törvény megfosztotta azokat a családokat
a biztos megélhetéstől, akik generációról-
generációra adták át hatalmas természeti
tudásukat, tapasztalataikat.

*

Tibi bácsi elment. Elment a pihenőhelyé-
re kipihenni az emberi élet fáradalmait. Hi-
ányolja őt a család, a rokonok, barátok, a
falusi közösség. És tudom, hiányozni fog a

tárt. Az Óvárosi Nyugdíjasklubnak első
szervezői, és amíg egészségük engedte, a
legutolsó ideig tagjai maradtak.

Munkásságukért tisztelte meg kettőjüket
a város 2013-ban a Pro Urbe Százhalom-
batta Díjjal.

A halázmesterséget édesapjától, Du-

ladiknak, a haláshálónak, a halaknak, a
Dunának is, mert mestersége legkiválóbb-
jai közé tartozott. Megölelni már nem, csak
szívünkbe zárni tudjuk az emlékét. A hajna-
lok is csendesek lesznek, mert ladikja nem
hasítja többé a folyó vizét.

Szegedinácz Anna

Interjú dr. Berzéki Ferencsel

Ez egy tanulási folyamat is, ami senkinek sem árt

Hol tart a járvány és meddig fog még tartani? Regisztráljunk, oltassuk be magunkat? És ha igen, melyikkel? Milyen az általános egészségügyi körkép, és léteznek-e egyéni túlélési stratégiák? Erről beszélgettünk dr. Berzéki Ferencsel, a Százhalom Egészségügyi Központ vezetőjével.

- Elkezdtek a COVID elleni védőoltások beadását a háziorvosok. Hogyan történik ez?

- Listát kapnak a Nemzeti Egészség-biztosítási Alapkezelőtől, amely alapján felhívják a betegeket és időpontot egyeztetnek velük. Arra törekszenek, hogy aki teheti, jöjjön be a rendelőbe, mert ez sokkal egyszerűbb. Már csak amiatt is, hogy az oltás után húsz-harminc percig figyelni kell a szervezet esetleges reakcióit. Ez alatt az orvos beolthat más betegeket. Szeretnénk, hogy aki csak meg tudja oldani, ne a betegszállítást vegye igénybe, mert arra az egyéb ellátásban van szükség.

- Milyen oltóanyagokat kapnak a háziorvosok, és van-e elegendő?

- Nincs elegendő, de bízunk abban, hogy jó ütemben érkezik az utánpótlás. A gyártóknál hónapokba is beletelik a meg-

felelő kapacitás kialakítása. A rendelőbe Pfizer, Moderna, Sputnik Astra-zeneca és Sinopharm is érkezett már.

Egyetértek azzal, hogy az orvos tájékoztassa a betegeket az egyes vakcinák előnyeiről és hátrányairól, a betegek pedig döntsék el, hogy felveszik-e az oltást vagy nem. Azt is elképzelhetőnek tartom, hogy az EU által jóváhagyott vakcinák előnyt jelenthetnek a későbbiekben az egységes szabályozás során, tehát például abban, hogy ki utazhat majd repülővel és ki nem. Amit viszont leginkább hangsúlyoznék ebben a kérdésben, hogy a legrosszabb oltás az, amit nem adatunk be. Engem egészségügyesként az elsők között oltottak be, de ma is felvenném bármelyik vakcinát. Az a legfontosabb, hogy minél több embert oltunk be – bármelyikkel.

- Mi lehet e tekintetben a legpozitívabb forgatókönyv?

- Ha három-négy hónap alatt sikerülne átoltani a lakosság hatvan-hetven százalékát, akkor nyárra nagy valószínűség szerint fel lehetne oldani bizonyos korlátozásokat. Addig azonban nem marad más, mint fegyelmezetten betartani ezeket és a biztonsági előírásokat.

- De hát betartjuk, nem?

- Nem! Csak ma négy embert láttam a rendelőben, aki nem viselte szabályosan a maszkját. Ha betartanánk, akkor nem emelkedne a fertőzöttek száma.

- A városban?

- A városban is. Százhalombattán gyakorlatilag felrobbant a statisztika. Nagyon sok tinédzser és kisebb gyerek is megfertőződött, és míg korábban az ő korosztályukban ez nem járt megbetegedéssel, most már igen. Míg összesen 15-20 főnél nem voltak többen karanténban, most naponta szűrünk ki pozitív eseteket, sőt, naponta akár ötöt. A brit és a dél-afrikai mutáció letarolja a várost, és mindenkinek piszkosul komolyan kell vennie a védekezést.

Én be vagyok oltva, de ha kimegyek az irodából, hordom a maszkot, a bevásárláshoz kesztyűt húzok. Bőrt, mert azt otthon lehet fűjni, és ez így kevésbé környezetterhelő. De az eldobható maszkokat bizony naponta cserélni kell, a pamutot pedig naponta mosni és vasalni, mert amelyik átázott, nedves, az nem véd meg.

- Az említett mutánsok veszélyesebbek?

- Nem okoznak súlyosabb tüneteket, csak gyorsabban szaporodnak, ami miatt több fertőzést okoznak.

- Van tapasztalata a poszt-COVID szindrómáról?

- A feleségemmel tavaly januárban estünk át a fertőzésen, és mindketten észrevesszük, hogy fáradékonyabbak, aluszékonnyabbak vagyunk. De sajnos, megfigyelnek az orvosok ennél sokkal komolyabb tüneteket is, amilyen például a feledékenység, az elbutulás, az általános teherbírás csökkenése.

- Azért vége lesz majd egyszer?

- Átmenetileg biztosan. Az a helyzet, hogy ez egy járvány, ha sokan tagadják is. Szembesültünk egy olyan vírussal, amelyik sokkal gyorsabban terjed és változik, mint amiket eddig ismertünk. Míg az influenza egy-két évente mutálódik, a COVID a járvány kitörése óta huszonkétszer tette ezt, ráadásul abban is furcsa, hogy emberről állatra is terjed, és fordítva. Az USA-ban néhány beteg esetében leírták, hogy a testben mutálódott a vírus, nem is egyszer.

Az egy másik újdonság, hogy az influenzajárvány viszont elmaradt. Valószínűleg megvédett minket a maszk, nemcsak a kórokozótól, hanem a hideg levegőtől is. De ha jövőre esetleg már nem lesz rajtunk, ez is nagy gondot okozhat, mivel egy év kimaradt az influenzával való együttélésünkből.

- Akkor most már életünk végéig maszkban kell járnunk?

- A szennyezettség és az éghajlatváltozás miatt rendkívül gyorsan változik a környezetünk. Pécssett maláriát terjesztő szúnyogot fogtak. Ez egy trópusi betegség. Fel van rá készülve a szervezetünk? Nincs! Nyilván fejlődnek a technológiák, lesznek a kezünkben új eszközök, de megszüntetni, felszámolni nem tudjuk ezeket a veszélyeket – akár természetes, akár mesterséges eredetűek.

- Ezzel azért nehéz megbarátkozni.

- Régóta nem volt a Földön nagy kiterjedésű háború. Ez most az. Viszont nem hullanak bombák és nem lőnek ránk. Aki elvesztette a munkáját, azon állami támogatás miatt rendkívül gyorsan változik a környezetünk. Pécssett maláriát terjesztő szúnyogot fogtak. Ez egy trópusi betegség. Fel van rá készülve a szervezetünk? Nincs! Nyilván fejlődnek a technológiák, lesznek a kezünkben új eszközök, de megszüntetni, felszámolni nem tudjuk ezeket a veszélyeket – akár természetes, akár mesterséges eredetűek.

- Azt jól gondolom, hogy ha nem tartozom különösen veszélyeztetett csoportba, akkor nem regisztrálok, mert egyelőre úgysem tart meg ott az oltási folyamat?

- Nem gondolja jól, mert regisztrálni kell, hogy haladjon az egész. Az adatait félti? Azokat úgyis felveszik az oltás beadásakor.

- Lesz oltási igazolvány?

- Mindenféleképpen. Biztos vagyok abban, hogy az EU-ban egységesen fogják szabályozni, hogy mit lehet majd csinálni oltással és anélkül. Persze, rengeteg butaság is elhangzik ezzel a kérdéssel kapcsolatban. Szakemberektől, szakmai oldalakról kellene tájékozódni.

- Azért a hazai hivatalos kommunikációt elnézve értem, ha sokan bizalmatlanok és találgatnak.

- Biztos, hogy nem lesz attól valaki mindentudó, hogy politikai vezetőnek választják, de szerintem általában nem jó dolog, hogy most hirtelen mindenki „vírológusnak vagy járványügyi szakembernek” képzele magát.

Míg tavaly márciusban tapsot kaptak az egészségügyi dolgozók, most sokan rajtunk töltik ki a frusztrációjukat. Egyszerűen azért, mert velünk találkoznak. Aki bírálja az egészségügyben dolgozókat, annak csak egyetlen napot kellene bent töltenie

egy intenzív osztályon. Semmit nem csinálni, csak odaállni egy kolléga mellé, és akkor csúszni le, akkor enni, akkor menni a mosdóba, amikor ezt ő megteheti. Soha nem látott lelki terhelésnek vannak kitéve ezeken az osztályokon a munkatársak, ráadásul nem tudhatják, meddig kell még bírniuk.

- Mi a helyzet a százhalombattai szakrendelőben?

- Nincsenek fertőzőttjeink, mindenki iparkodik, hogy be tudja pótolni az elmaradt ellátásokat.

- Érinti a dolgozókat az új egészségügyi törvény?

- Mivel alapítványi formában üzemel az intézmény, nem. Más kérdés, hogy a bértábla változását meg fogják érezni a battai betegek is. Nekünk ugyanis a kórháznál több pénzt kell tudni ajánlani a szakorvosainknak, ha azt akarjuk, hogy itt maradjanak, a bértömeg azonban, amivel gazdálkodunk, nem változik. Lesznek, akik el fognak menni, mi pedig igyekszünk majd megoldani az ellátást, a változásokról pe-

dig folyamatosan tájékoztatjuk a városlakókat.

- Tud olyan egyéni stratégiát ajánlani, amivel túlélhető ez az egész?

- Elmondom a sajátomat. Az első pontja az, hogy nem harcolok olyasmivel, amire nincs befolyásom. A második, hogy képviselem a saját érdekeimet. Az oltás kérdésénél egyszerűsítettem le a magam számára, hogy ha megkapom, majdnem száz százalékos, hogy nem fogok lélegeztető gépre kerülni, ha pedig nem kapom meg, akkor

nagyobb valószínűséggel meghalhatok.

A korlátozások ellen lázadni felesleges, járványkor ugyanis nincs demokrácia. Az éttermi kaját én is szeretem, ezért hetente egyszer házhoz szállítatok. Nagy bulik nincsenek, de beszélgetni azért lehet. Mi is ezt tesszük most, ugye? A mozgást senki sem tiltja. Ki lehet menni a természetbe és fel lehet fedezni új helyeket. Akár a közvetlen környezetünkben. Én például korábban nagyjából kétszáz méteres sugárban ismertem a lakókörnyezetemet. Mostanában viszont elindultam gyalogosan a családommal, és rácsodálkoztunk, hogy de szép helyen élünk: gyönyörű házak, rengeteg fa, ismeretlen utcák. Pedig közel ötven éve lakom ott.

És nemcsak a testet, hanem a szellemet is érdemes megmozgatni. Most megnézhetjük a filmeket, amikre korábban nem jutott időnk, olvashatunk és ezen a területen is felfedezhetünk a magunk számára újdonságokat. Ez egy tanulási folyamat is, ami senkinek sem válik a kárára.

-CK-

Karacs Olivér Balázs, az év első óvárosi újszülöttje

Akit annyira vártak, megérkezett

Ebben a zavarokkal teli világban nagyon jól eső érzés belépni egy olyan barátságos otthonba, ahol az édesapa nyit ajtót és egy kisgyermek jóllakottan, szép álmot aludva pihen az édesanya ölelő karjaiban.

Karacs-Kutrucz Orsolya és Karacs Balázs gyermeke, Karacs Olivér Balázs 2021. január 21-én született meg (3.800 g, 58 cm), aki a 2021-es év első gyermeke az óvárosban. A házaspárt, aki a megszületett gyermekkel lett „család”, óvárosi otthonában kerestem fel, hogy róluk, a megszületett gyermekről kérdezzem, ami velük mostanában történt és fontos.

- Hol vannak a gyökereik, hogyan kerültek az óvárosba, mi történt a gyermek születése körül, hogyan érzik magukat itt, találtak-e barátokra szűkebb pátriájukban?

Orsolya: Szigetszentmiklóson nőttem fel, a Duna túloldalán. Battára úgy kerültem, hogy a Forrás Néptáncegyüttesben táncoltam. Hárman jártunk át Miklósról, aztán már csak ketten. Leendő férjemmel úgy ismerkedtem meg, hogy egyik táncostársam ismerőse volt Balázs, és egyik próba után találkoztam vele.

Balázs: És annak már 15 éve.

Orsolya: 2014-ben házasodtunk össze.

Balázs: Tősgyökeres százhalombattai vagyok. A szüleimmel a Bláthy Ottó utcában laktunk. A Körösi Csoma Sándor Általános iskolába jártam, majd a Széchenyi István Szakközépiskolában érettségiztem. A szüleim átköltöztek az Ady Endre utcába, ott is laktam velük még egy kis ideig.

Ötödik éve lakunk az óvárosban. Nagyon szeretünk itt élni, mert nyugodt, csendes, élhető lakókörnyezet. Korábban laktunk a Kodály sétányon is, de az zajosabb, szelesebb volt.

Orsolya: Négy család lakik a társasházban. Nagyon jó a közösség, a szomszédja-

inkkal nagyon jó, baráti a kapcsolat. Baráti társasággá szövődtünk, nyáron szalonnát sütünk vagy bográcsolunk, télen társasozunk. A kisközösség miatt is szeretünk itt lakni.

- Milyennek találjátok az óváros ellátását?

Orsolya: A Postát használjuk, szeretjük, hogy nem kell soha sorban állni, gyorsan lehet végezni. Mivel van autónk így az egyéb ügyeinket többnyire a városon kívül intézzük el napközben.

Balázs: Az utolsó Óvárosi Napokon már részt vettünk.

Orsolya: A Forrás berkeiben is előfordult, hogy 1-2 próbát, tánczat a Zenálkó Etel Óvárosi Közösségi Házban tartottunk, így ismert volt nekem.

- Gondolom nagy várakozás előzte meg Olivér érkezését. Milyen volt a babavárás időszaka?

Orsolya: Nagyon vártuk már a kis jövővényt, másfél éve vártunk rá. A 2020-as tavaszi lezárások

során le tudtunk annyira nyugodni és egymással foglalkozni, hogy sikerrel jártunk. A terhességem zavartalan volt, nem voltak rosszulleteim. Egy kicsit magas volt a vérnyomásom, de nem voltak egyéb panaszaim, csodálkoztam is, hogy ilyen szerencsés vagyok.

- Mivel foglalkoztok egyébként?

Orsolya: Munkavédelmi termékeket árusító – ruházati termékeket, kis gépeket, kézi szerszámokat – forgalmazó cégnél az egyik területi vezető asszisztenseként dolgoztam. Onnan jöttem el babázni.

Balázs: Nekem egy tűz-, munka- és egészségvédelemmel foglalkozó cégem van. Az

irodánk a Polgárok Házában található, ez már a hatodik év, hogy segítem a cégek balesetmentes, biztonságos működését.

- A nagy várakozás után milyen volt a szülés?

Orsolya: Programozott szülés indítás volt, ezért egy nappal a kiírt időpont előtt már a kórházban voltam. Mivel a szülés a gyógyszerek hatására nem indult meg, így délután a császármetszés mellett döntöttek. 13

óra 26 perckor született meg Olivér Balázs. Nyugodt, nagyon jó kisbaba, hogy bennünket aludni.

Most CSED-en (Csecsemő Gondozói Díj) vagyok vele fél évig, utána pedig Gyeseleszek. Úgy terveztem, három éves koráig itthon maradok vele.

Másodállásban kéz és lábápolóként dolgozom a szalonunkban, így több lábon tudunk állni. Majd meglátjuk, mit hoz ez a három esztendő? Ráérek akkor eldönteni, hogyan tovább, ha majd letelt. Most megpróbálunk a lehető legtöbb időt együtt tölteni.

**Szegedinácz Anna
fotó: Pethő Kinga**

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

A böjti időszak kezdetével, sajnos a járványhelyzet nem csillapodott, sőt, városunkban egyre több megbetegedést regisztráltak. A rendkívüli jogrend meghosszabbításával a képviselő-testületi, bizottsági ülések ismét elmaradnak, a polgármesterek hoznak határozatokat és dönthetnek önkormányzati ügyekben.

Február hónapban több mázsás tűzifa, étel és gázpalack felajánlása került rászoruló családokhoz, ezzel is segítve őket a nehéz időkben. A kisebb problémákhoz amikkel megkerestek, a gyorsabb megoldás érdekében ismét többször ragadtam ástót, lapátot, seprőt, szemeteszákot.

A járványügyi helyzet miatt elmaradó fogadóóráim ellenére, a szokásos elérhetőségeimen túl, több óvárosi lakos fogadott lakásában, hogy személyesen elmondhassa javaslatait, problémáit amikre közösen megoldást találjunk.

Január 21. Megszületett Óváros idei első újszülöttje Karacs Olivér Balázs. Szülei Orsolya és Balázs az otthonukban adhat-

tam át az önkormányzat babacsomagját február 11-én.

Január 23. A Csenderics úti szemétszedés után Szalai Attila barátommal figyelemfelhívó ikonokat helyeztünk ki a megtisztított szakaszra, hátha segít ezzel megelőzni a további szemetelést, nem mellesleg köztéri kukát is kihelyezett a Szákom Kft.

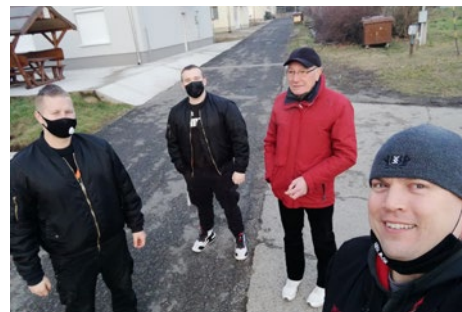
Január 27. Online konferencián tájékoztatta Polgármester úr a képviselő-testület tagjait a 2021. évi költségvetés tervezetéről. Ebben az Óvárost érintő karbantartással, fejlesztéssel kapcsolatos tételek, amik ebben az évben megvalósulhatnak: megtisztul a Kárász utcai nyílt csapadékvíz-elvezető árok és megoldódik a csapadékvíz-elvezetés a Halász utcában. Továbbra is támogatja az önkormányzat az óvárosi

posta üzemeltetését, illetve szintén támogatást nyújt a komp üzemeltetéséhez. A Szerb Nemzetiségi Önkormányzat a Szerb Klub felújítására 3 millió forintot kap.

Február 11. Február közepétől az Erőmű úton a 30 km/h sebességhatárító tábla a kanyarhoz lett kihelyezve, a hivatalos szer-

Január 31. A 112-es segélyhívó számra érkezett hívás, hogy bombát helyeztek el a battai Vöröskeresztnél, az érdi hajléktalanszállón és a Stop Shopnál! Török Sándor alpolgármester úrral, a helyi polgárőrség tagjaival, a Vöröskereszt dolgozóival, a

már felfűtött óvárosi Zenálkó Etel közösségi házba lettek szállítva a két épület lakói, amíg a rendőrség emberei átvizsgálták az helyszíneket. Köszönet minden közreműködő segítségéért!

veknak is jelzett lakossági panaszok következményeként.

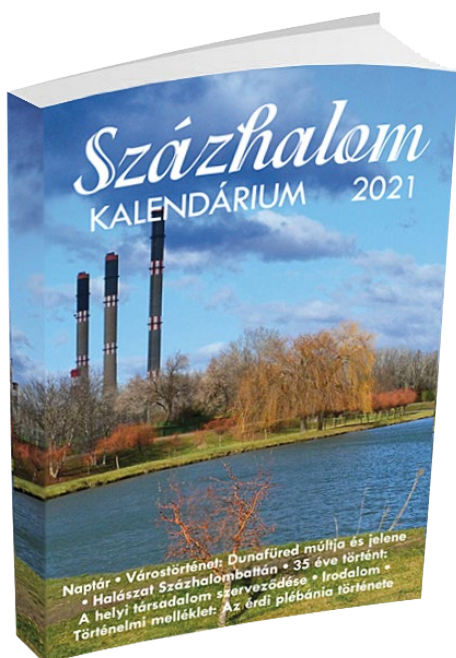

A Műszaki Iroda tájékoztatása alapján megkezdődtek a felújítási, kisebb útkarbantartó, KRESZ-tábla javító vagy cserélő munkálatok (Hajós utcai korábbi útvágás javítása, Hét vezér útján lévő STOP tábla és a felfestés frissítése, korlát festések, stb.)

A Százhalombattai Hírtükör idei 2. számától kezdődően kísérleti jelleggel szeretném, ha a Százhalom magazin után városunk újságja is eljutna minél több falusi háztartásba. A postaládákba eljuttatott példányok mellett megtalálhatóak lesznek a kisboltban, virágboltban, dohányboltban, szódásnál.

Február 25. Megjelent a Százhalom Kalendárium 2021, ami megvásárolható az alábbi üzletekben: Cintia ABC, Marianna virágbolt, HH-TC Super Diszkont.

Február végétől a lakótelepi BENU patika térítésmentesen szállítja házhoz a gyógyszereket. A rendeléseket a 06-20-261-9447-es számon fogadják, hétköznap 8-18 óráig.

Március 3. Kilenc évvel ezelőtt volt az első „fellépése” az Óvárosi Papírkutyák baráti társaságnak, akikkel sok mindent megéltünk ezalatt a majd' évtizednyi idő alatt. Sajnos a jelenlegi helyzet nem kedvez a társaságunknak sem, de bízom a mielőbbi viszontlátásban.

Kívánok még nagyon sok, boldog, együtt töltött percet a Papírkutyáknak!

**KÉREM VIGYÁZZANAK,
VIGYÁZZUNK EGYMÁSRA!**

**Elérhetőségeim a szokásosak,
keressenek bizalommal:**

**szabogabor@mail.battanet.hu
06-20-222-2930.**

SZÁZHALOM
Óvárosi Községi, Közeleti Folyóirat

Megjelenik havonta

Felelős kiadó:

Jován László,
a Hírhalom Egyesület elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

Postacím: 2440 Százhalombatta,
Csenterics út 4.
Tel.: 06-30-966-8079

www.szazhalom.hu
ISSN szám: 2559-9860

Nyomdai munkák:
Hírhalom Egyesület, Százhalombatta

Támogatók:

Nemzeti
Együttműködési
Alap

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
ALAP

Búcsú dr. Farkas Sándortól

Nehezen fogjuk elfelejteni a 2020–2021-es éveket. Nemcsak egy-egy embert, várost sújtott eddig meg nem élt csapás, de az egész országot. Naponta halljuk, hogy nemcsak közeli ismerőseink, barátaink mennek el idő előtt, de közsémet, köztisztviselőink álló emberek is. Ilyen ember volt dr. Farkas Sándor gyógyszerész.

Az egész város ismerte, tisztelte, becsülte szaktudásáért, komolyságáért. Szerették és bíztak benne, kikérték a véleményét, ő türelmesen meghallgatta a panaszokat, amit meg is fogadtak.

Magas, vékony alakja gyakran feltűnt a pult mögött is, ilyenkor elárasztották kérdésekkel. Életéről nem tudunk sokat, de amikor 2019-ben megkapta Százhalombatta Város Pro Urbe díját, interjút készítettünk vele. Ebből idézünk részleteket szülőföldjéről, szüleiéről, családjáról.

Dr. Farkas Sándor Nyíregyházán született 1952-ben. Édesapja gyermekgyógyász volt, édesanyja háztartásbeli volt. Testvére és annak két leánya is gyógyszerész lett. A szegedi orvosi egyetem Gyógyszerésztudományi Szakán diplomázott 1976-ban. Még az egyetemi évei alatt vette feleségül Klárát, akivel békében, szeretetben éltek. 1978 és 1982 között Csengerben felesége a helyi gimnáziumban tanított, ő pedig beosztott gyógyszerészként dolgozott.

Szerettek volna közelebb kerülni a szülőkhöz, így megpályázta a Pest Megyei 1/48-as számú gyógyszertár vezetői pozícióját. Megnyerte, és azóta itt éltek Százhalombattán. Megszületett a fiuk, Bálint, aki már két gyermek apukája.

Több évtizedes lelkiismeretes munkájáért a képviselő-testület 2020-ban dr. Farkas Sándornak ítélte a Pro Urbe díjat. Erről mondta, hogy ez az elismerés számára bizonyosság volt. Szokott szerénységével azt is elmondta, hogy bár a díjat ő kapta, de ehhez sok ember munkájára, együttműködésére volt szükség.

Búcsúzunk tőle, aki nagyon hiányzik a családjának, munkatársának, barátoknak, ismerősöknek. Nyugodjon békében!

A messziről jött ember

Fészekalja boldogság

Barátnőimmal nap, mint nap körbesétáljuk az óvárost. A Kocsán-kertnél felmegyünk a lépcsőn, végigmegyünk valamelyik hosszú utcán – Lehel, Géza fejedelem, István király –, majd a Matta-kert Körtefa utcát végig gyalogolva visszatérünk haza, pihenni. Sokszor gondoltam arra, vajon kik lakhatnak ezekben a szép, gondozott kertes házakban, bizonyára fiatal párok? Eddig nem volt szerencsém az ott lakókkal megismerkedni. **Diaz-Zrubecz Eszter és Javier** éppen egy ilyen barátságos otthonban él négy kicsi gyermekével és Eszter nagymamájával, hogy segítse őket a gyermekek gondozásában. A barátságos, tágas otthont késő este kerestem fel, amikor a család lehetőséget adott nekem a beszélgetésre, hogy megismerkedésükről, Peruban és itthon eltöltött életükről meséljenek nekem. A férj nyitott ajtót. A három csillogó szemű, mosolygós kicsi a nappaliban volt édesanyjukkal, Eszterrel és a nagymamával, a legidősebb fiú úszóversenyen volt. Nagy volt az izgalom, hogyan sikerül Adriano szereplése a versenyen?

Eszter: - Budapesten születtem 1990-ben. Anyukám családja budapesti, apukám szülei laktak Százhalombattán. Itt nőttem fel.

A MOL-os óvodában voltam ovis, az Eötvösben jártam iskolába. Versenyszerűen úsztam, ezért Pesten a Csík Ferenc Sport Gimnáziumban tanultam tovább. Két évig kollégista voltam. A reggeli úszás miatt ott nem kellett olyan korán felkelnem. Amikor abbahagytam az úszást hazaköltöztem,

az utolsó két évet itthon végeztem el. Perui fiatalok többször voltak a Summerfesten vendégek. Javierrel egy közös ismerős által – aki a barátja volt – kerültem kapcsolatba. Hazatérve Javier kérte, hogy szeretne valakivel kontaktusba kerülni, hogy ha Európába jön, legyen ismerőse, ahol megszállhat. Írt nekem, levelezni, beszélgetni kezdtünk egymással. Fél év múlva a távkapcsolat egy másik minőségbe ment

át és elhatároztuk, hogy találkozunk. Akkor még nem beszéltem spanyolul, amely a gimnáziumban a második választott nyelv volt csak. Nulladik osztályban nyelvvizsgára készültem, ami sikeres lett. Javierrel angolul beszélgettünk és készültünk a „nagy találkozásra”, ami nem volt egyszerű, mert 17 éves voltam, a 18-at pedig még csak abban az évben töltöttem be.

Javier kint dolgozott Peruban az Oktatá-

si Minisztériumban, nem engedték el a munkahelyéről, én pedig nem mehettem el az iskolából. Gazdasági szakterületen az éves költségvetés készítésével foglalkozott.

2008-ban sikerült személyesen találkozunk először úgy, hogy én utaztam ki hozzá. Egy hónapot töltöttem kint, ahol megismertem a családját. Minden jól alakult és terveztük tovább a közös életünket. Nekem akkor még másfél év volt hátra a gimnáziumból. Szerettem volna sürgetni, hogy minél előbb ki tudjak költözni hozzá.

2009. januárban – a látogatás után – hazajöttem. Fél évre rá – júliusban – jött Javier és megkérte a kezemet a szüleimtől. Akkor készültem az osztályozó vizsgákra és hogy előrehozott érettségit tudjak tenni, két évet egy év alatt végeztem el, kitűnővel. Közben megkaptam az engedélyt az érettségire, összeházasodtunk, megvolt az esküvőnk is.

A család nagyon aggódott, mert még nagyon fiatal voltam és tudták, ki szeretnék menni Peruba. Itthon töltöttük azt az időt, amíg sikeresen leérettségiztem novemberben. Amikor decemberben kiutaztunk, a fiammal már várandós lettem. 2010. májusában született meg Adriano – az első gyermekem –, addig intenzíven tanultam a spanyolt.

Az első ott töltött egy hónap nagyon szép volt, nagyon vágytam ki, mert Peru gyönyörű ország. Azonban hamar rájöttem, hogy el kell döntenem, kisgyermekkel akarok-e egy harmadik világbeli országban élni, és vállalni az ezzel járó esetleges veszélyeket, korlátokat.

Közben megtanultam a spanyolt, és sikeresen levizsgáztam belőle. Aztán közösen úgy döntöttünk, hogy Adriano itt, Magyarországon kezdje el az iskolát. Három évig éltünk kint, de közben másfél év után hazaköltöztünk. Javiernek nem sikerült munkát találnia, fél év után ezért visszamentünk. A gazdasági krízis nem kedvezett nekünk.

A férjem 2012. februárjában hazautazott, mi márciusban mentünk utána. Gondoltuk, ha kint továbbtanulni nem tudok, mert az oktatás nagyon drága, akkor jöjjön a kistesó, így novemberben meg is született második gyermekünk, Rodrigo.

Az itthoni életről szőtt terveket szem előtt tartva elkezdünk takarékoskodni, hogy mire Adriano iskolába megy, hazaköltözhessünk. Végül a tervezettnél hamarabb, 2013. augusztusában érkezünk meg. Kezdetben a nagymamánál laktunk, amíg be nem rendeztük a kis lakásunkat a Pannónia utcában. Rodrigo ekkor 8 hónapos volt, Adriano pedig 3 évesen kezdte el az óvodát.

A nagy családról szőtt álmunk kezdtek beteljesedni, harmadik gyermekünk úton volt, amikor itt a Matta-kertben a Körtefa utcában elkezdünk építkezni. 2016 óta élünk új otthonunkban. Adriano – a nagyfiam – most 10 éves, Rodrigo 8, Santiago 4 éves, a legkisebb Fernando 17 hónapos.

Eszter története után Javiert kérdeztem magáról, a családjáról, Peruról, az ország kultúrájáról.

Javier: - Peru nagy ország, 3000 km hosszan húzódik a Csendes-óceán mellett. Az ország északi részén, Chiclayóban éltem a családommal, ott születtem és nőttem fel. Arrafelé mindig nagyon meleg van.

Egyetem után a fővárosba, Limába mentem dolgozni. Lima délre, 800 km-re van a szülővárosomtól. Több mint 10 évet dolgoztam gazdasági szakemberként a Gazdasági, majd az Oktatási Minisztériumban. Több projektben vettem részt a költségvetés tervezésében.

Peruban él az egész családom, szüleim, öcsém, két húgom, sok unokatestvérem, nagynénik, nagybácsik, a nagycsaládom.

Peru népességének egyharmad része indián, a többi része kevert. Spanyol indián keveredésű népessége a hegyekben él. Az óceánparton spanyol, indián, ázsiai, afrikai népesség keveredett egymással. Kultúráját – zene, tánc, gasztronómia – többféle behatás érte. A hegyvidéken a spanyol-indián népesség megőrizte eredeti kultúráját, hagyományait. Bár ott is van keveredés az indián és spanyol kultúra között, de a perui identitás az egy, egységes. Már nem különböztetik meg a különböző származású népességet, ki, honnan jött, kik a felmenői. Az USA-ban például egy személy dokumentá-

ciójában látszik, ki honnan jött, milyen népből, nemzetiségből, de nálunk ilyen nincs, nálunk mindenki perui és nagy az összetartás ebben a tekintetben.

Az ország kultúrájában vannak némi eltérések. Az óceánparton erősebb az európai (spanyol) behatás, a hegyiségekben,

hegyekben helyi hagyományok erősebben megmaradtak. Az Amazonas völgyében, az őserdőben nincs keveredés. Ott megvan, megmaradt az ősi indián kultúra, mert ők a többiekkel eléggé elszigetelten élnek.

Peruban a népesség legnagyobb része katolikus, van egy kevés evangélikus és más vallású is.

Közben Adriano bejelentkezett telefonon, véget ért a verseny, haza szeretne jönni, ezért édesapjának el kellett menni érte. Eszter mesélt tovább Peruról.

- Gasztronómiájukra a peruiak nagyon büszkék. Az óceánparton intenzív a halászat. Halak, tengergyümölcsök (polip, tintahal, kagyló) a legfőbb táplálékforrás. Sokféleképpen készítik el, pácolva nyersen is fogyasztják mindkettőt. Citrom levével (lime) érlelik a cevichét – ez az én nagy kedvencem is –, nagyon kedveli mindenki, előételként fogyasztják. A lime-on kívül hagymával, korianderrel, ají paprikával (narancssárga színű csípőspaprika), kukoricával készítik el. Náluk a kukorica nem apró sárgaszemű fajta, hanem nagyszemű fehér csemegekukorica. Köretnek nagyon kedvelik az édesburgonyát is. A ceviche minden étteremben kedvelt előétel.

A hegyekben a tenyésztett négy lábúak adják az étkezés alapanyagát: birka, szarvasmarha. Elkészítik, egyben megsütik a tengerimalacot, amit nem kóstoltam, pedig

elvileg nagyon finom. Míg nekünk az a furcsa, hogy megeszik a tengerimalacot, férjemnek az, hogy nálunk megeszik a nyulat. A tengerimalac erszényes, szőrös kis állat.

Az is tradíció, hogy a földbe készítene egy kis gödröt, kibéleli banánlevéllel. Zöldségeket, húst tesznek bele, letakarják banánlevéllel, majd kevés földdel befedik, a tetejére forró köveket raknak. Két-három óráig párolják, sütik. Az így elkészített étel a pachamanca.

Sokféle növényt, zöldséget, gyümölcsöt termelnek. Kukoricát, rizst, cukornádat, rengeteg féle burgonyát, paprikát. A yuca is kedvelt, mint köret, ez világos sárga gyökér, amit párolva készítenek el. Paradicsom termelése nem jellemző. Rengetegféle gyümölcsöt termelnek. A gazdák minden utcáskoron árulják friss gyümölcsöket, ami nagyon olcsó:

papaja, mangó, ananász, chirimoya – ami zöld színű kívül, belül fehér és nagyon édes.

A lucuma a banánnál szárazabb gyümölcs. Ha beleharapok, nincsen leve. Fagyit, pudingot készítenek belőle és süteményt. A nagyfiam nagyon szereti az érett avokádót. Itthon kevés érett van és nagyon drága. Egész évben van friss gyümölcs az utcai árusoknál, mi mindig náluk vásároltunk. Amit ott nem termelnek, azok a piros gyümölcsök: eper, málna, ribizli, cseresznye. Áruk kint a csillagos ég. Epret és málnát lehet kapni, de a többit nem nagyon. Itthon készítettem ribizlilekvárt. „Úristen, de finom!” – mondták. Ez számukra nagyon különleges íz, már aki ismeri.

A peruiak hagyományos zenéje a cumbia. Nagyon jó kis ritmusos. Témája a szerelem, szerelmi csatolás, szappanoperába illő

drámák. Nagyon kedvelem a zenéjüket.

Tipikus táncuk – a leghíresebb és legsebbebb – a marinera párostánc. Főleg északon hagyomány, de mindenhol táncolják. Évente országos fesztivált rendeznek belőle. Hagyományosan párostánc, a férfi kalappal, a nő kendővel táncolja. Nagyon szép, dekoratív a ruhájuk. Vannak más táncok is. A tijeat (olló) ollóval táncolják, mindenféle akrobatikus mutatványokat végeznek közben. Nagyon ügyesek, hajlékonyak. A Summerfesten is előadtak ilyen táncot a peruiak. Vannak más hagyományos táncok is. Gazdag, bő a folklór, szeretik és művelik az emberek.

Színházba járni kevésbé szokás. Ugyanúgy a sokféle sport is. Egy nyolcmillió lakosú nagyvárosban engem is érdekelt, hol lehet úszni. Egy közepes színvonalú uszodában is

nagyon drága a belépő. Vannak jó uszodák is, de ott klubtagnak kell lenni és nagyon sokba kerül. Legfőképpen a férfiak és családtagjaik juthatnak be oda.

A legnépszerűbb sport a foci, jók is benne, a nőknél pedig a röplabda. Más sportágak nem igazán népszerűek. Ennek oka a sportlétesítmények korlátozottsága, és a kultúra. Nagyon kevés sportcentrum van. Abban van uszoda, futópálya, tenispálya, esetleg néhány más, de azok is csak a jó kerületekben, ahol a középosztály és a gazdagok élnek. Külső kerületekben laknak a szegények és a mélyszegénységben élők. Ott semmi sincs, ami kultúra vagy sport, iskola is épphogy van valamilyen.

A bennszülöttek az Amazonas őserdőiben élnek. Sajnos nem volt lehetőségem, hogy oda eljussak. A hegyekben voltam

egyszer abban a városban, ahol a férjem húga élt akkor. Azóta ők is Limába költöztek. Pár napot töltöttünk ott. Nagyon szép a természeti környezet, gyönyörű a táj. Javier korábban járt már az őserdőben, fotókat is készített az utazásáról. Nagyon vágyom rá, hogy visszamenjünk, mert még sok minden látnivaló kimaradt az életemből ott tartózkodásom idején.

Tavaly decemberben voltunk kint egy hónapig. Javier és a két nagyobb fiam elmentek a Machu-Picchu, így a világ hét csodájából egyet már láttak.

Peru gyönyörű ország, nekem a gasztronómia jobban tetszik, mint a hazai. Kevésbé zsíros, nagyon változatos, rengetegféle elő- és főételük van és desszertjük gyümölcsökből. Nagyon egészségesen étkeznek. Sok pozitívum van, ami nekem nagyon tetszett.

Amikor megszülettek a gyermekeim, figyelembe kellett vennem, hogy akármilyen szép, gyönyörű Peru, sok lehetőséggel is, de nem kerüli el – ami a többi dél-amerikai országot sem – a problémás közbiztonság. Ezért olyan helyre akartunk visszaköltözni, ahol biztonság van, gyermekeimnek minden adott a fejlődésre: iskola, sport. Miattuk költöztünk haza. Itt nőjenek föl, aztán felnőttként majd eldöntik, hol szeretnének tanulni, nyelvet tanulni, dolgozni, szerencsét próbálni, mert világot látni jó.

Nekem csupa pozitív élményeim vannak, nagyon szerencsésnek érzem magam, hogy kint lehettem, élhettem, tapasztalhattam, megismerhettem egy teljesen más világot, kultúrát. Összességében véve itthon a gyermekeinknek egy hétköznapi élményekben gazdagabb és biztonságosabb életet tudunk biztosítani, több a lehetőség és mindez anyagilag elérhető szinten.

Javier most egy mezőgazdasági gépet gyártó cégnél dolgozik. A számítógépes rendszer háttérét felügyeli, a különböző felületek jobb használhatósága érdekében, hogy minden gördülékenyen menjen.

Közben Javier megérkezett Adrianoval, és a család örült az eredményes szereplésének az úszóversenyen.

Javier: - Peruban az emberek kedvesek, barátságosak, nyitottabbak, mint a magyarok. Bárhová megy az ember, hamarabb elegyednek beszélgetésbe egymással. Bár a magyarok zárkózottabbak, ha itt az ember barátokra lel, az a kapcsolat mélyebb. Kint, ha valakivel találkozik és bemutatkoznak egymásnak, egyből adnak puszit, de csak az arc egyik oldalára és nem csak a családtagok között szokás.

Szegedinác Anna

Fejezetek egy egyesület életéből

Évtizedek jóban-rosszban

Az Olajipari Nyugdíjasok Egyesülete (OMNYE) 2009-ben alakult. Az eltelt idő alatt kiemelkedően sikeresnek bizonyult. Olyan közösséggé vált, amely méltán szolgálhat példaképpül a hasonló szervezeteknek. A több, mint egy évtized tapasztalatairól, eredményeiről beszélgettünk Nádasy István-nal, aki a kezdetektől tíz éven keresztül vezette az egyesületet. Leköszönésekor a tagság örökös tiszteletbeli elnöknek választotta, ezzel is kifejezve elismerését a közösség érdekében végzett munkájáért.

- Mennyire hitt az egyesület lehetséges sikerében, amikor elvállalta a vezetését?

- Először is köszönöm az egyesületünk nevében is a megkeresést, az érdeklődést. Ebben a pandémiás időben legalább megmozdulunk egy kicsit. Úgyhogy szívesen

válaszok a kérdésekre. Az alakulás előtt az ötletgazdától érkezett a felkérés az elnöki feladatok ellátására. Nem tartom magamat kifejezetten közösségi embernek, nem voltak ambícióim a vezetésre, mégis felkérésre már vállalkoztam máskor is. Így lett tehát ebben az esetben is.

Az egyesület megalapításának ötlete kifejezetten jó volt, hiszen a finomítóban jóban-rosszban, sikerekben és kudarcokban, vitákban és megbékélésben megfelelően összeszoktunk.

Jól éreztük magunkat a finomítóban, büszkéek voltunk arra, hogy részesei lehetünk egy európai színvonalú finomító létrehozásának és működtetésének. Aztán bekövetkezett a nyugdíjas időszak és egyszer csak – legalábbis nagyon sokan – nem látuk egymást.

Szóval a felkérést azzal vállaltam el, hogy álljunk neki, meglátjuk lesz-e érdeklődés. Hát volt. S egy-két év múlva már a százaz számot közelítettük a létszám tekint-

tetében. Beigazolódott, szükségünk van az összetartozás folytatására.

Hogy hittem-e a sikerekben? Inkább csak reméltem, de hogy Százhalombatta város-

Gyöngy Márton és Sziva Miklós

ában jegyzett és több oldalról is jelzett, elismert és számontartott egyesület leszünk, erre őszintén szólva nem gondoltam. Mindez a kreatív ötletdús elnökségi tagoknak, az aktív és minden iránt érdeklődő tagságnak, valamint a támogatóinknak, mindenképp előtt az önkormányzatának köszönhető.

- Miért és mennyire szigorú követelmény a felvételnél a műszaki végzettség?

- Az eredményességet jelezte a felvétel iránti erős érdeklődés. Így a kérdésre válaszolva, szükségesnek tartottuk az Alapszabályban rögzíteni a felvételi kritériumok szigorú betartását. Igaz az első években még tettünk kivételt bizonyos területek át-

látásának, működtetésének biztosítása érdekében.

Lényegében soha nem volt célunk a létszám növelése. Ezzel küszködtünk inkább. Az egyesület működésének nemcsak jogi feltételei vannak, hanem például olyan helyiségre is szükség van, ahol a prog-

valósult, véleménye szerint, mi volt, ami a legsikeresebb lett, ami a legtöbb tagot megmozgatta?

- Hogy melyek voltak ezek a programok? Bizony erre nehezen tudok válaszolni. Úgy érzem, akkor járok el helyesen, ha többes számot használok. A külföldi és

nuló generáció is helyet kér-kap a klubban, vagy inkább az elsők, az építők és a Finomító indulásánál bábáskodók között fennálló különleges kapcsolat indokolja a sikeres működést? (Nekem mindig is meggyőződésem volt, hogy az a generáció nem egyszerűen munkakapcsolatban volt egymással, hanem egyfajta baráti, családi kapcsolat is fennállt/fennáll közöttük. (szerk .megj.))

- Igen, a következő nyugdíjba vonuló generáció kér és kap is helyet az egyesületben. Többen is vannak, akik nem csupán tagok, hanem jelentős feladatokat vállalnak el és igen aktívak.

A feltett kérdésben úgy érzem benne rejlik annak feltételezése, hogy az un. korábbi generáció és az új között lehet különbség. Ha az lenne a kérdés, van-e különbség a DKV és a korai MOL Dunai Finomító és a jelenlegi finomító munkatársi kapcsolatai között, akkor a hozzám érkezett jelzésekből arra következtetek, igenis van. Meggyőződésem szerint ennek hatása érződni fog az egyesületben is. Azt nem állítom, hogy rosszabb lesz a helyzet, csak talán más.

- Van-e ebben a bezárt világban (a pandémia alatt) kapcsolat a tagok között?

- A pandémia hatása jelenleg nem felmérhető, de attól tartok rosszabb lesz a helyzet. A mi korosztályunk több-kevesebb sikerrel mozog ugyan az online térben, de messze nem olyan intenzitással, mint a fiatalok. Nekünk fontos az élő találkozás.

Külföldön élő lányunk családjával mind- eddig nálunk töltötte a karácsonyt. Most

ramjainkat megtarthatjuk. Kezdetben a Dunafüredi Művelődési Házban kaptunk helyet, de egy-két év múlva már nem férünk ott el. Továbbá minden olyan program, ami helyváltoztatást igényel, logisztikai feladatokat hoz magával. Egy közös kiránduláshoz több szálláshely és két autóbusz kell. Ezek nagyon megnehezítik a szervezők dolgát. Így mindig vitalapot teremtett a létszám kérdése, s ha volt feszültség és sértődés az életünkben, az a tagfelvétellel volt összefüggésben. A vita lezárult a feladatok erőteljesebb megosztása mellett, a kritériumoknak megfelelő jelölteket felvesszük.

- Ha áttekinti az elmúlt időszakot, lát-e változást, fejlődést a kezdetektől? Az lett belőle, amire eleinte gondolt, vagy más, több lett annál?

- Ahogy már az első kérdésre adott válaszomban is utaltam rá az egyesületi élet, ha szabad így fogalmazni, a szervezet teljesítménye nem több, hanem sokkal több lett annál, mint amit az elején elképzeltünk. Tevékenységünk a társadalmi élet szinte teljes keresztmetszetét lefedi. Sőt, kiderült sok műszakinál, hogy milyen tehetségesek különböző tevékenységekben. Sőt jegyzett festők, írók és költők vannak sorainkban. Nagyon színesítették a palettát egyes tagjaink gyermekeinek, rokonainak, barátainak előadásai, a valamikori finomító munkatársak karrier beszámolói.

- A rengeteg program közül, amely meg-

hazai kirándulások, a karrier beszámolók, a Szépművészeti Múzeum, ebéddel egybekötött látogatások, a farsangi ünneplések, dísznőölések.

- Mire a legbüszkébb, ha visszagondol a közös évekre?

- Erre a kérdésre egyszerű választ adok. Arra vagyok nagyon is a legbüszkébb, hogy a kérdésekre minden esetben pozitív, a sikeres működésről szóló válaszokat tudok,

tudtunk adni. Sőt, mindezek ellenőrizhető, dokumentált módon megtalálhatók az OMNYE magas színvonalon kivitelezett éves kiadványaiban.

- Hogy látja, a következő nyugdíjba vo-

skype-on tartottuk a találkozást. Kényszerhelyzetben öröndetes ez a lehetőség, de minden tekintetben más, össze sem mérhető hangulatot tud biztosítani.

Nagy-Rakita Melinda

Rácz Laci igaz történetei

Hogyan születnek az anekdoták?

Pár hónapja a legnagyobb közösségi oldalon jelentek meg Rácz Laci írásai nagy sikerrel. Egy-egy rövid történetet mesélt el, amit nagyapjától és a család más tagjaitól hallott gyermekkorában. Ezeket nem hagyta elveszni, inkább mesélősen, szórakoztató módon adta közre.

1964-ben születtem Budapesten. Százhalombatta Ófaluban, egy Alkotmány utcai hosszú parasztházba hoztak haza szüleim. Rajtam kívül még heten laktak itt, mindannyian felnőttek. A ház nagyszüleim háza volt. Életem első három évét töltöttem itt.

Abban az időben az anyáknak hat hét után vissza kellett menni, dolgozni. Így nagyanyámra (Tóth Katalin) maradtam, mivel igen bensőséges lett a viszonyunk, de nem csak vele! Anyám szerint a felnőttek kézről-kézre adtak, mindenki szeretett. Kiváltképpen Laci bátyám, aki aggregény volt. Elárasztott mindenfélével, bringával, puskával stb. és az ő előjoga volt kipiszkálni kezemből a napközben, a kerítéslecekből összeszedett szálkákat. Merthogy a nap nagy részében az utcai kerítés mellett,

a lécekre kapaszkodtam, és minden arra járóval szóba elegyedtem.

Mindenkit ismertem, engem is mindenki ismert. Ez az idilli állapot akkor ért véget, mikor az Újtelepen elkészült a házunk. Szüleimmel, és időközben megszületett húgommal költöztünk oda. Unalmas volt a forgalmas utca után, egy félig kihalt utcában élni, ahol, ha esett az eső, járda híján, még mi is csak nehezen tudtunk eljutni a főútig.

*

Apu dolgozott, így anyuval töltöttük az időt. Lassan felejtettem a falusi beszélgetőtársakat, az élményeket. Néha ugyan bejártunk nagyszüleimhez, de nagymamám nagyon korán meghalt, és így minden megváltozott. Napközben hiába is mentünk volna, mert nagypapa és nagybátyám is dolgozott. Főzni mama testvérei, Margit, és Annus néném jártak le. Velük találkoztunk hébe-hóba. Inkább nagypapa járt ki hozzánk, mikor már végleg nyugdíjba került. Majd minden délután eljött, beszélgettünk.

Eközben mindig eszébe jutott egy-egy történet a régi családról, katona időkről, és minden féléről. Mi körbeültük, néha az egész család, és hallgattuk. Mindig akadt új történet, igaz volt olyan is, amit ezerszer hallottunk. Szóval történeteim egyik forrása nagyapám meséi.

Még nem említettem a nevét. Nagypapám Jászberényi (Jankovits) János. Másik forrása anyukám, Rácz Lászlóné Jászberényi Katalin, mivel, amíg élt nagyon sokat és nagyon sok mindenről beszélgettünk. Minden mit leírok, már csak az én fejemben létezik. És mivel én sem fiatalodok, már nagyon régen gondolkodom azon, hogy mielőtt elkopik az agyam, leírom, hiszen kár

lenne érte. Készültem rá, de annyira nem éreztem fontosnak.

Az utolsó lökést a tavaly tavasszal kirobbant járvány adta. Ugyanis eszembe jutott nagypapa története arról, hogy a frontról hazatérve milyen állapotba találta a spanyolnáthában szenvedő családját. 2020 áprilisában ez a történet lett az első. Nem voltak vele különösebb terveim, de olyan sokan reagáltak rá, hogy „vérszemet kaptam”. Így született az IGAZ TÖRTÉNET (nem túl kreatív) címen futó sorozat.

*

Mint már kiderült, régi battai családok sarja (is) vagyok. Egyik család a Jankovits család, másik a már ezer szálra szakadt százhalombattai Tóth család. Mindkettőre büszke lehetek, és büszke is vagyok. Hálás is vagyok azért, hogy tagjaik tűzön, ví-

zen, és minden viszontagságon átgázolva lehetőséget teremtettek az én életemnek is. A Tóth családról keveset tudok, annyit bizonyosan, hogy dédnagypapám meghalt spanyolnáthában, maga után hagyva 11 árvát. Innentől kezdve az addig viszonylagos jólétben élő családra szűk esztendő

jöttek. Anyira, hogy a harmincas években nagyapám fizette ki a felhalmozott adósságot, és ennek fejében és a hegyen lévő családi házukért cserébe költöztek a régi Tóth házba. Ahol aztán három évig én is gyerekeskedtem.

Testvéreimmel

Még annyit Tóth dédapámról, hogy igen istenfélő ember volt. Hogy megkülönböztessék, más Tóth ágaktól, szentes Tóthnak nevezték. A templom építéséhez is nagyban hozzá járult anyagilag, ezért hálából volt egy sor pad, ahol, ha a Tóthok templomban voltak, más nem ülhetett.

Sajnos egyikőjüket sem ismertem, mert az ötvenes évek közepén dédanyám is meghalt. A Tóthok rendelkeztek kereskedelmi tehetséggel, sokan lettek közülük kereskedők. Nagymamám is dolgozott, a falu régi boltjában. Anyu mindig emlegette, hogy mamát úgy is említették: „Kukliskina diderina, botosovi Katuska”. Hogy mit jelent, nem tudom, de sokan nevezték őket Kukliskának. Talán ott lehet a megoldás, hogy Tóth dédanyám, Marica néni szerb származású.

*

Jankovitsok. Hogy ők mikor, és hogy kerültek Százhalombattára arról nem tudok. Az biztos, hogy Jankovits dédapám már az 1800-as évek végén, a helyi földbirtokos, Matta Árpád intézője volt. A családi emlékezet úgy tartja, a familia őse a XVIII. század végén a Dalmát tengerpartról települt Kápolnásnyék környékére. (Jankovits Mihály 1800 körül született, id Jankovits István 1837-ben, ifjabb István 1858-ban Seregélyesen, ő Laci dédapja és az én nagyapám. – J. M.)

Szintén a családi legendárium szerint, az idősebb Jankovits Istvánnak kilenc fia született. Mind a kilenc huszár lett. Hogy igaz-e,

ki tudja. Bár utána lehetne járni. De ha igaz akkor a környékbeli, szabolcsi, adonyi, fehérvári, dinnyési Jankovits nevű személyek, kikből én is sokat ismerek, ezen ősrünk le származottjai lehetnek.

*

Az én dédapám, Jankovits István felesége, Csákvári Julianna tizennégy gyermeket hozott a világra, ebből kilenc csecsemőkorában meghalt. Julianna, József, Ferenc, és nagyapám, János idős korukig éltek. Amikor dédnagyapám intéző lett, a kastély mellett laktak, ami Gyorma utca tetején volt, még emlékszem a romjaira.

Nagyapám testvérei közül hármat ismerek név szerint, kiket meg is említek írásaimban.

Pistit a spanyolnátha vitte el igen fiatalon. (A Pisti meghalt, de apám és a Jani bátyja is megkapta a spanyolt, a Jóska bátyja nem. Innen van az a történet, hogy amikor kihívták a fiúkhoz az érdi orvost, azt mondta, hogy mind a három Jankovits fiú meg fog halni. Nem így történt. – J. M.)

Feri Pesten egy hajógyárban (a Ganz Mávag Vagon- és Gépgyárban – J. M.) szenvedett ipari balesetet, elvesztve fél lábát. Később a battai téglagyárban dolgozott irodavezetőként.

Jóskát személyesen ismertem. Az ő lábai is fájtak, mert a nagy háborúban a lovával együtt beszakadt egy tó jegén az olasz fronton. (A Rokitnói mocsaraknál történt. A lovat kegyelemből agyonlőtte, ezt hallotta meg egy szanitéc és kihúzta a már süllyedő katonát. – J.M.) Lábai akkor lettek betegek.

Nagyapám élt közülük a legtovább. A Papa barátja volt Matta Árpád kisebbik fia, akit mindenki csak bébinek nevezett. Az úrfik szigorú napirend szerint éltek. Nem kaptak enni akármikor, csak mikor itt volt az ideje. Nem úgy, mint a parasztgyerekek, kik akkor ettek, mikor éhesek lettek. Gyakran fordultak meg dédanyám konyhájában. „Jankovits néni! Nincs egy kis kenyere?” Dédanyám ilyenkor kent nekik egy-egy szelet kenyeret. Titokban, mert ha észrevette valaki, kikaptak.

Papa sokat és szívesen mesélt ezekről az időről. Aztán sokat a katonakoráról is, az utolsók között került behívásra (1899-ben született), és került Brukkirályhidára, Pilzenbe, és végül az olasz frontra, Piávéhoz. Minden szenvedés ellenére, szeretett volna még egyszer eljutni oda. Nagy szív-fájdalma volt, mikor a nyolcvanas években, a Nemzeti Múzeum veteránoknak szervezett helyszíni megemlékezést, és őt nem válogatták be a csapatba.

1913-tól szolgált Pesten postásként. Ál-

lami alkalmazottként, itt kellett nevet változtatnia, Jankovitsról Jászberényire magyárosított. Az állami státuszának előnye is volt. Huszonöt év szolgálat után, amibe a katonai szolgálat is beleszámított, 1938-ban, harminckilenc éves korában nyugdíjba ment. Még az első, majd a második bécsi döntésnél be kellett vonulnia. A második háborúban már nem vett részt.

Őt gyerekük született, négy fiú, István, László, János, József, és édesanyám, Katalin. A velük történtek egy része, már az én emlékeim közé sorolódnak. Sajnos, ma

A Jászberényi-család

már senki nem viszi tovább családunkban a Jankovits nevet. Akik tovább vihetnék, ők nagyapám leszármazottai, így a Jászberényi nevet viselik. Bár még nagy a család, hiszen anyunak harminckét első unokatestvére volt. Másodunokatestvérekkel gyakran összetalálkozom, de ritkán tartunk szoros kapcsolatot.

*

A családban sűrűn fordul elő mesélős típusú személy. Sokan mesélnek, de kevesen írnak. Talán már kiderült, az egyik, aki nem szégyenlős, és elő mer állni azzal, amire emlékszik, Jankovits Márta. Az ő generációjában az utolsó Jankovits. Sőt! Az utolsó, aki ezt a nevet viseli. És ott van anyukám, azaz csak volt, mert jónéhány éve távozott közülünk. Előtte és utána elment már a Jászberényiek első, és teljes második generációja is. Így lettem én, a Jászberényi utódok, második legidősebbike. Nem vágytam ilyen dicsőségre.

Tehát anyu, Jászberényi Katalin. Anyu, akivel életem minden napján találkoztam, amikor csak lehetett, és ameddig csak lehetett, mindig beszélgettünk. Gyakran vitatkoztunk, mint afféle szülő, és gyerek. Neki is rengeteg érdekes története volt. Kisgyerek voltam, ha segítettem törölgetni, vagy csak egyszerűen ott voltam ahol ő, vagy mesélt, vagy énekelt. Nekünk, testvéreimmel együtt (Kati, és Judit) ez olyan természetes volt, mint a levegővétel. A kisebbik húgom születése után már nem ment vissza dolgozni. Ő volt nekünk az otthon.

Amikor lejegyezte történeteit, ő még kézzel jegyzetelt. Így sokkal nehezebb közhírré tenni, ami az emberből kikivánczik. Néhány írása megjelent a Hírtükörben. Irodalmi pályázaton is elindult, ahol nyert is. Sajnos nem írt túl sokat. Mikor meghalt, testvéreim szerkesztettek egy családnak szóló emlékkönyvet, amiben szerepel néhány írása. Ezekből idéztem én is a történeteimből. Remélem, ráakadunk még, valamelyik szekrény aljában a többire. Muszáj, hogy valahol meglegyen, mert az írások mellett a családfa is hiányzik. Amit szintén Ő állított össze.

*

Apu, Rácz László a szomszéd faluban, Érden látta meg a napvilágot, így őt is sorolhatjuk a tősgyökeresek közé. Igaz, néhány évesen a családjával Iváncsára költöztek. Huszonéves koráig csak ritkán, vagy inkább soha nem fordult elő kis falunkban, de a hatvanas évek elején ide vetette a sors. Így hatvan éve battai lakos.

Rácz mama és Rácz papa

Apu az iváncsai Rácz családból származik, mely család a kis érdi kiruccanást kivéve századok óta Iváncsán él. Valamikor régen, mint tutajosok (faúsztatók) kerültek a környékre. Nagypapa a nevéhez méltón balkáni fizimiskájú ember volt, nagymamám, Debreceni Rozália pedig apró kunforma asszony. A család sok mindennel próbálkozott, de ha volt egy kis valamire való vagyon, valami mindig közbe jött. Háború, kommunizmus, tszcs. stb. Nagypapát elvitték az oroszok, de Fehérváron megszökött a gyűjtőből. Elvitték a kommunisták is, mert vasvillával ment a tsz-beszervezőknek. Közben öt gyereket neveltek.

Apunak is nehéz sors jutott. Egy baleset

miatt egy évet feküdt kórházban, majd érettségi előtt el kellett hagynia az iskolát. Egy kis kitérő után, mikor segédmunkás, majd kovács volt, megtalálta a helyét. 1958-ban hivatásos gépkocsivezető lett, sofőr, az Erőmű Beruházó Vállalatnál (ERBE). Így került az éppen épülő erőműhöz, méghozzá a legelsőkhöz.

A DHV egy sátor volt a vasútállomáson, apámon kívül még három ember dolgozott itt. Itt a vasútállomáson találkozott anyukámmal. Aki még Budafokra járt gimnáziumba. 1963-ban házasodtak össze, és születünk meg hárman, egymás után. A László név valahogy megragadt a családban, apámon kívül sorrendben én, majd a fiam is ezt a keresztnévet viseljük. Apu hála a jóistennek, még velünk van. Van idősebb, ifjabb, és legifjabb Rácz Laci. Mindennek a tetejében mindhárman sofőrök vagyunk, vagy voltunk.

*

Itt jövök én! Boldog gyerekkorom volt. Soha nem éltünk gazdagságban, hiszen apánk egyedül keresett. Délutánonként, mikor hazaért, mindent megjavított, megcsinált. Nem emlékszem, hogy hozzánk bármilyen szakmai dolgot hozott volna. Apu cserépkályhát javított, hegesztett, festett, vizet, és villanyt, autót szerelt. Anyu pedig minden nap főzött, takarított, stb. és besorozta a pénzt. Annak ellenére, hogy egy kereset volt, családi házuk, autójuk, badacsonyi nyaralójuk is volt. Gyakran jártunk kirándulni, és sokszor voltunk nyaralni.

Általános iskolába az utcánk végén található, most 1-es számú Általános Iskolába jártam. Nem voltam jó tanuló, azaz talán nem vették észre, ráadásul beskatulyáztak. Ezek után már nem is akartam megmutatni, mire vagyok képes. Mert ha véletlenül előhozakodtam vele, gyanússá váltam.

Akkor is kreatív gyerek voltam. Történt, hogy gyakorlati órán, fémépítőből darut építettem, vártam a dicséretet, de helyette kétségbe vonták, hogy egyáltalán én csináltam. Nem esett jól. Azt sem vette senki észre, hogy fogalmazni tudok. A diszlexiám miatt csak a helyesírásomra koncentráltak, ami ugye nem volt túl fényes. Talán látszik, hogy nagyon mély nyomot hagyott bennem, de szerencsém volt, mint általában.

Autószerelőnek jelentkeztem, és fel is vettek! Nem ez volt az igazi szerencse! Találkoztam egy, már akkor sem fiatal pedagógussal (Hock Ilona), aki meglátta bennem, amit addig senki, csak a szüleim. Ez volt a szerencse, mert megszerettem a tanulást. Ha nem is osztályelső, de a második mindig én voltam. Így már rögtön, a szak-

munkásképző után leérettségiztem.

Dolgozni a DKV-nál, autószerelő műhelyben kezdtem. Egy idő után, nagyon hamar kiderült, hogy a műhely nekem börtön, másra születtem. Megszereztem a jogosítványt és sofőr lettem – szintén a DKV-ban.

Fél év után meghoztam életem egyik legjobb döntését, munkahelyet váltottam, a Tehagba kerültem. Ez volt az én világom, természet, szabadság, önállóság. Mérföldetlen sok dolgot tanultam, tapaszt-

Nagypapám

taltam, volt mit, és volt kitől. A bizalom, amivel megtiszteltek kiegyenesített. Ezek az évek, amit ott töltöttem, lettek életem legélménydúsabb és legmozgalmasabb évei. Katona voltam, megnősültem, megszületett első gyerekem. Ez időrendi, nem fontossági sorrend.

Aztán jött a katasztrófa, amit rendszerváltásnak neveznek. Az addig világosnak tűnő életutam egy pillanat alatt semmivé vált. Megszűntek lehetőségek, jöttek helyettük mások. Ezek rafináltságot, találékonyságot, bátorságot, és még valami mást igényeltek.

Nem mindenre voltam alkalmas, de szívsós voltam. 88-ban házasodtunk össze, 89, 90, 91-ben születtek gyerekeim. Sorban, Réka, Andrea, László. Közben házat építettem. Azért, hogy hiányosságaimat kompenzálni tudjam, megtanultam dolgozni. Sokat! Még többet. Jó hasznát vettem az apámtól tanultaknak, és a hozzáállásnak, amit tőle láttam. Ismét szerencsém volt, mint mindig. Olyan társat sodort mellém a gondviselő, ki – bármit csináltam, sikerült, vagy nem sikerült – mindig mellettem állt. Feleségem Vörös Andrea. Rajta kívül a nagycsalád is

folymatosan támogatott. Szükség is volt minderre, merthogy tizennégy évig egyedül kerestem. Túléltek, sikerült!

Ezekről az évekről, nem sok szép emlék maradt. Azaz, dehogynem! Születtek a gyerekek, nőttek, cseperedtek. Keveset láttam őket. Buszvezető voltam, építkeztem és vállalkozásba kezdtem. Vettem egy teherautót és költöztettem. Nem én éltem egyedül így, mindenki, aki jutni akart valamire. Ha nem térek magamhoz, elfuserálom az egész életem a szerzésre.

Gyerekeim

Egy idő után kezdett a szorítás lazulni. Andi is munkát talált, és kezdtek az anyagiak nem érdekelni. Hiszen minden megvan, a többiért már nem érdemes megrokkanni! Vágytam valamire, ami nem munka. Gondoltam egyet, és jelentkeztem főiskolára. Láss csodát, felvettek. Nem igazán a tudásért jártam, inkább az érzésért, amit a hely adott, nagy élmény volt. Sajnáltam mikor vége lett, 45 éves voltam.

Elhelyezkedtem a Szákomnál, csak itt dolgoztam, feladtam minden egyéb tevékenységet. Kiderült, hogy kutyából nem lesz szalonba, nem viselem el, hogy mások mondják meg, mit csináljak.

Közben a gyerekek szép csendben nőttek, diplomát szereztek, más iskolákat végeztek, jogosítványt szereztek. Aztán elém álltak, hogy házasodnak. Úristen! Ilyen öreg lettem?! Ilyen hirtelen? És megint nem elég a pénz!

Nincs mese! Vállalkozni kell! Mit csináljak? A halat mindig szerettem. Árulok halat. És még? Mihez van kedvem? Fuvarozás! Akkor fuvarozok és így lett! Pályáztam, és nyertem. Megint saját lábamra álltam. Köz-

ben még egy bejelentés várt: unokám lesz! Hát mégis igaz! Öreg leszek! Nem szabad ilyen könnyen adni! Irány a fiatalok közé, iskolába.

Megint beiratkoztam, de már nagyon furcsán néztem ki a sok zsenge elme között. Végigcsináltam, becsületből. Rá kellett jönnöm, hogy az idő múlását ez már nem állítja meg. Nekem jobban áll, ha az unokákat pesztrálom. Unoka már kettő is van: két fiú, István és András. Ők a jelen csodái. Aki nek még nincs, el sem tudja képzelni, milyen

lehetnek érdekesek, mert sokaknak jutnak eszükbe rég elfelejtett emberek, élmények. Leírom azért is, hogy gyerekeim, unokáim, ha egyszer felettük is elszáll az idő, és nem lesz jobb dolguk, legyen mit olvasniuk. Én például szívesen olvasnám rég elhunyt rokonaim történeteit.

Nem tudom meddig tart még ez a kitárlkozásom, de úgy sejtem, már nem sokáig. Először is véges azon történetek száma, amiket érdemes közzé tenni. Aztán ott vannak azok, miket csak magamnak, és családnak írok le. Ugyanis amit leírok, valóban igaz dolgok. (Aztán, hogy mi az igazság, az igen szubjektív.) Tehát vannak a magánügyek, amik csak történelmi távlatból lehetnek érdekesek másoknak is. Ott vannak a durva, és másoknak hihetetlen történetek, melyekkel szintén nem hozakodnék elő. Még azt hinnék, hogy költői túlzásokba esek.

Ezeket leírom, és majd valaki megtalálja, vagy nem. Különböznék sem minden esetben vagyok megelégedve az írásokkal. Van, hogy visszaolvasom és már teljesen más-ként tálnám az egészet. Néha nagyon szentimentálisra sikeredik, még magam is csodálkozom. De hát mindegy, mert már ott van a nagy „felhőben”.

Ez van, nem minden sikerülhet egyformán jól. Örülök, ha némelyik szösszenet örömet okoz másoknak. Ha minden írásra akad egy olyan személy, akinek a hangulatát jobba teszi, már nem ütöttem a billentyűzetet hiába.

*

Valamikor, régen az ifjaknak kellett tudniuk a család történetét. Az ősök neveit, cselekedeteit hetediziglen. Nem ezt a kort éljük. Se idő, sem érdeklődés. Néha, a legváratlanabb pillanatban rájövök a mesélhetnék. Ehhez egy különös hangulat szükséges, ami valahogy, egyszer csak előkerül (elég gyakran). Ilyenkor, ha van körülöttem valaki, annak elmondom. Ha érdekli, ha nem.

Általában szeretik, ha mesélek. Hogy mit? Ez mindig a hallgatóság függvénye. Könnyen megy a témaválasztás, mert nekem mindenről eszembe jut valami. A gyerekek érdekes hallgatóság, nagyon kell, hogy érdekelje a téma, hogy a figyelmét huzamosabb időre lekösse. Más az ő világuk, mint a miénk volt az ő korukban. Mérhetetlenül több inger éri őket. Nehéz ezekkel versenyezni. Majd eljön az idő, hogy őket is érdekelni kezdje a múlt. Akkor jön el, az én írományaim ideje!

Köszönöm az érdeklődést!

Rácz László

különbőség van a saját gyerek és az unoka között. Remélem, még lesz néhány, hogy legyen kinek mesélni.

Ez persze vicc. Nem hallgatóságot szeretnék magamnak, inkább a velük járó örömet, szeretetet, gondot, aggodalmat, amit jó újra átélni. Na, ez fiatalít!

*

Sokáig nem tartottam fontosnak, hogy lejegyezzem az emlékeimet. Mindig terveztem, de soha nem volt fontos. Aztán ez az említett járvány előhozta belőlem. Mások is írtam kommenteket, hozzászólásokat, és egyszer már írtam néhány részt a Tehagos emlékeimből, de ez évekkel ezelőtt volt. Elég sokan olvasták. Megjegyzem, a Tehagról sem nekem kellett volna írnom, volt ebben a témában nálam beavatottabb személy is, elég sok. Tehát elkezdtem az igaz történeteket, mert, ahogy írtam, egyre, és egyre több emlék került elő valahonnan mélyről.

Leírtam. Lesz, ami lesz! Nem gondolom, hogy valami eget rengetőt hoztam létre. Arra sem gondolok, hogy bármilyen irodalmi értéke lenne fogalmazásaimnak. Talán

Szomszédoló

Emlékezés Eötvös Józsefre

Ercsiben a mai napig is nagy tisztelet övezi Eötvös József személyét és családját. Az idén 2021 – ben emlékezik meg Ercsi városa halálának 150. évfordulójáról. Nevét iskola, múzeum, könyvtár, kápolna, obeliszk, gyógyszertár őrzi. A családnak több közismert tagja is volt, mégis a leg híresebb báró Eötvös József és később fia Eötvös Lóránd fizikus, politikus, akadémikus, egyetemi tanár.

Elődei is ismertek voltak főleg Ercsiben, Érden és Battán is. Magazinunkban több számban is írtunk a család történetéről, a híres családok nyomában című írásban, ahol részletesen foglalkoztunk azzal, hogyan fonódott össze a Szapáry, a Lilien és az Eötvös család története. Báró Lilien József Ercsi földbirtokosa és felesége, Szapáry Julianna Eötvös József nagyszülei voltak, így került már gyermekkorában Ercsibe. 28 évesen, 1841-ben költözött el az ercsi nagyszülői házból. Kapcsolatai Fejér megyével továbbra is szorosak maradtak, mert felesége édesapjának, Rosty Albertnek birtokai voltak Dunapentelén a mai Dunaujvárosban.

Verseinek és regényeinek egy részét bizonyítottan Ercsiben írta. Elköltözése után aktívan részt vett a politikai életben, ez tette nevét országosan ismerté. Jelen volt már az 1831-es országgyűlésen Pozsonyban. A hivatalnoki pályája is felfelé ívelt, Fejér megyében aljegyző, majd az udvari kancelláriába került az eperjesi kerületi tábla bírójá. Munkássága egészen a bársonyszékig repítette, Magyarország vallás- és közoktatásügyi minisztere lett.

Politikai pályafutásával együtt irodalmi munkássága is sikert hozott. Már az első regénye, a Karthausi nagy elismerést szerzett. 1838-ban a Kisfaludy Társaság tagjává, majd később elnökévé választották. Két év alatt 1845-ben és 1847-ben jelent meg két legismertebb munkája: „A falu jegyzője” és

a „Magyarország 1514-ben”. Ezzel egy időben haladó politikai eszméit a Pesti Hírlapban jelentette meg. Széchenyi Istvánnal szemben nyilvánosan is Kossuth Lajos mellé állt. Az országgyűlésen már mint felsőházi tag szerepelt 1840-ben. Utazásai során

haladó nemzetiségi törvényt.

1867-ben az egyik legelső törvény a zsidók emancipációjáról szólt. Létrehozta az izraelita kongresszust, hogy a zsidóknak is joga legyen az egyházi és iskolai ügyeiknek az intézéséhez.

Eötvös József a családjával

bejárta Európát, hogy megismerje az ott uralkodó haladó eszméket. 1861-től már komolyan részt vett a politikai életben Deák Ferenc politikájának hűséges híveként. Gróf Andrássy Gyula kormányában, mint vallás- és közoktatási miniszter meghozta a népiszkolai közoktatásról szóló törvényt, megindította a közép- és felsőiskolák reformját. Javaslataira fogadta el az országgyűlés a

Talán a legnagyobb fontosságú kérdésben is sikerült döntésre jutni, méghozzá a vegyes házasságból született gyermekek vallását szabályozó törvény megalkotásával. Ez vonatkozott az egyik vallásról a másikra való áttérés szigorú szabályaira, így lehetőség lett az áttérésre. A fiúgyermek az apja, a lánygyermek az anyja vallását követheti.

1870-ben a Magyar Tudományos Akadémia elnökévé nevezték ki. A politikai ténykedése mellett az irodalmat sem hanyagolta el. Regényeket, színdarabokat,

Ercsire és az volt a kívánsága, hogy halála esetén Ercsiben, a Duna partján temessék el, ami 1871. február 2-án be is következett. A kápolnát, amelyben nyugodott

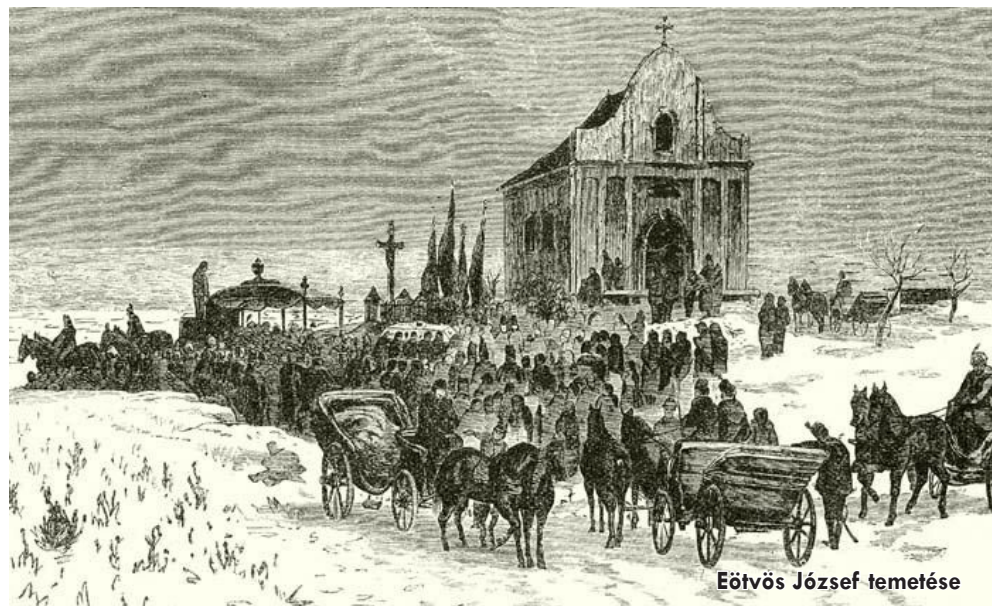
urnában. A kápolna eredetileg is Mária-kegyhely volt, de ez nem zavarta a háború alatt a rombolókat, mert kétszer is feldúlták, többször kirabolták.

1874-ben a kápolna elé közadakozásból obeliszket emeltek (Ybl Miklós alkotása), amelyre rávésték a Végrendelet című versét. 1963-ban a szétszórta csontokat egy dobozban a város által rendelt, Vilt Tibor alkotta Eötvös Józsefről emelt szobor talpazata mögé helyezték el.

Már 1865-ben Pentelére hajózva fogalmazódott meg benne a gondolat, hogy halála esetén Ercsiben legyen a nyughelye. Ezt le is írta a naplójában: „Midőn ma hajón átmenék, újra feltámadt bennem a gondolat, mellyel sokszor foglalkoztam, hogy egyszer minden kedveseimmel, kik mostan szétszórva nyugszanak, összegyűjtöm, itt temettetem el a kápolna mellett s itt készítették sírt magamnak is.”

Erre gondolva Ercsi város képviselő-testülete úgy határozott, hogy teljesítik kívánságát és most már örök és méltó helyen nyugodjanak. Ez év őszére tervezik az újratemetést, remélve, hogy addig sikerül minden hivatalos engedélyt beszerezni.

Halálának évfordulójára emlékezve Ercsi város önkormányzata ünnepségen em-

Eötvös József temetése

verseket írt. Talán a leghíresebb verse a „Megfagyott gyermek”. Ez azért is emlékeztet számomra, mert az általános iskola harmadik osztályában eljátszottuk a Megfagyott gyermeket, amit Ellmann Ágota osztályfőnök tanított be nekünk. Nagy sikerrel játszottuk el a falusi, akkori moziban. Én voltam az anya, aki egy fehér lepedőben járt a temetőben. Fogalmunk sem volt, hogy kinek a műve, de nagy élvezettel adtuk elő.

Visszatérve Eötvös József személyére, e kisebb személyes kitérő után.

1836-ban írta „Búcsú” című költeményét, amit Gyulai Pál a legnagyobb magyar ódák közé sorolt.

Környei Elek 1959-ben írt kiadványában, az „Eötvös József Ercsiben” címűben alaposan utánajárt, hogy melyik verseit és regényeit írta Ercsiben, illetve később Fejér megyében az apósánál. A „Mohács” című regényét biztosan Ercsiben írta, valószínű, hogy a „Végrendelet” címűt is. Egész életében, műveiben, politikai szerepvállalásában is a nép műveltségének felemelése volt a célja. Élete végén közvetlenül a halála előtt mégis úgy érezte – ami nagy fájdalommal töltötte el –, hogy minden ez irányú igyekezete hiábavaló volt. Ezt meg is írta fiának, Lórándnak: „Vannak pillanatok, melyekben néha oly érzés fog el, mintha egy nagy követ látnék magam előtt, amelyet föl kéne emelnem, s melynek felemelésére sem saját erőm nem elégséges, sem másnak segítségére nem számíthatok.”

Életének utolsó napjaiban sokat gondolt

(bár nem örökre), 1828-ban nagyanyja, Szapáry Julianna építette férjének, Lilien Józsefnek, amely végül négyük nyughelye lett. 1828-ban báró Lilien Józsefet, 1831-ben Szapáry Juliannát, 1840-ben gróf

Eötvös József szobrának koszorúzása Ecsiben

Vieregg Józsefet, Eötvös József unokaöccsét, végül 1871-ben báró Eötvös Józsefet helyezték el itt.

Koporsóját a családból csak fia, Eötvös Lóránd kísérte el, és apjának kívánságára egy nagyon idős kanonok, Radnics Imre kísérte el, aki több mint ötven évig volt Ercsi plébánosa. A szívét a koporsóval együtt, de külön helyezték el a kriptában, egy

lékezett meg Eötvös József munkásságáról, bár a mai járványos időszakban szerényebb körülmények között.

JM

Forrás:

Környei Elek Eötvös József Ercsiben
Szili Istvánné ercsi helytörténész

Történetünk története

Historia Domus – Perjés Béla plébános feljegyzései (folyt.)

1956.

JANUÁR 3.

Kirándultam Adonyba, felhasználva a hitoktatási szünetet. Lendvay Zolától kaptam 500 gyönyörű szép modern gyermek szentképet egyéb fejében. Bizonyára nagyon örvendnek majd neki a gyermekeim.

JANUÁR 6.

Vízkereszt. Munkanap.

JANUÁR 12.

Felejthetetlen nap. Reggel 6h 47'kor hatalmas földrengés rázta meg szinte egész Magyarországot. Félelmetes – megdöbbentő. Többet nem is tudok írni róla. Soroksár, Dunaharaszti, Szigetszentmiklós, Taksony, stb. a legjobban súlytott községek. – Taksonyban akkor készültek el a renoválással. 90.000 ft volt. Nem mertem átmenni a templomunkba ... De hála Istennek itt nagyobb baj nem történt. Kisebb, szinte észrevehetetlen repedéseken és nagy rémületeken kívül semmi baj. Tu autem domine miserere nobis! (Uram, irgalmazz nekünk! - szerk.)

FEBRUÁR 23.

Ma este kezdtem a lelkigyakorlatot Ráckeve az asszonyok részére. Végig jártam a földrengés súlytotta falvak főútját a Hévvel: Soroksár, Dunaharaszti, Szigetszentmiklós. Vannak teljesen összedőlt házak, de az u.n. csúcsfal majdnem mindenhol kidőlt. Hatalmas hó borít mindent s így nem lehet annyira látni a romokat. Az is igaz, hogy ilyen hosszú és kemény telet még nem éltem. Nagy tél volt az 1928/29 évi, melyet Budapesten éltem át mint kisdíák (T.gimn.) – Nagy tél volt még életemben az 1941/42 évi, melyet elsőkápláni helyemen éltem át – De ez fölülmúlta talán mind a kettőt, mert nagyon hosszú volt és tartós volt a nagy hideg. – A nagy hidegben kb 200 – 250 asszony jött össze a Ráckevei lelkigyakorlatra.

MÁRCIUS 1.

Megkezdtem a nagybőjti lelkigyakorlatot Érdligeten. Megkezdődött az olvasás. Rettenetesen lucskos idő. A befejezésen nagyon szép számmal vettek részt a hí-

vek. Úgy jártam át vonattal. Vasárnap az érldligeti káplánt helyettesítettem.

MÁRCIUS 5.

Alighogy végetért a szentmise, a mikrofon már be is mondta, hogy hívek és emberek azonnal menjenek a Szent Imre telepre menteni. – Adonynál jégdugó keletkezett és szinte percek alatt öntötte el az ár a telep alsó részét. Alig egy-két házba ment be a víz – de hamarosan le is apadt, amint a jégdugót szétbombázták.

MÁRCIUS 8.

Kirendeltek árvízszolgálatra. Egész nap homokzsákokat töltöttünk és hordtunk. Nevetséges, felesleges munka volt. Kb. olyan

lelkigyakorlat volt. Nem volt rendkívüli, extra, - de mély, kedves. Finom, elegáns előadásmód, finoman kidolgozott mondatok. A legközismertebb, „elcsépeltebb” dolgokat is úgy adta elő, hogy lekötötte a híveket. Az első beszéd nagyon kedves volt.

MÁRCIUS 15.

Este kezdtem meg a Franciska-portai lelkigyakorlatot. Hálás hallgatóság. Szép volt az eredmény: a kinti hívek is szépen felkészülhettek a szent ünneplésre.

MÁRCIUS 25.

Virágos vasárnap. Vilmos piarista tanár volt itt kisegíteni. A virágvasárnapi liturgiát az új reformált formában végeztük.

féle, mintha a kis hangya pici kenyérmorzssával akarná jóllakítani az elefántot, hogy őt meg ne egye. Eszembe jutott a jó öreg P. doktor szava: Maul halten und weiter dienen. (A száját befogni és tovább szolgálni. – a szerk.) Magyarul: Pofa be. „Építő kritikát” itt nem tudván alkalmazni hallgatunk. S ez volt a legékebben szóló kritika.

Ma este 6 órakor kezdődött a nagybőjti lelkigyakorlat Berkényi Alajos székesfehérvári lelkipásztorral. Este volt szentbeszéd és mise, szombat délután külön a gyermekeknek. Meglepően kedves és bensőséges

Este fejeztem be Budafok – Felsővároson a nagybőjti lelkigyakorlatot. Talán ez volt a legsikeresebb a négy lelkigyakorlat közül. – Vonaton jártam át. Nagyon fárasztó volt.

ÁPRILIS 1.

Húsvétvasárnap. A nagy heti szertartások újszerűek, szépek. Sajnos nem volt semmi időnk, hogy komolyan áttanulmányozzuk a szertartást, ezért elég kapkodva tudtuk csak elvégezni. De így is élményszerű, szép. Szerintem jobb, mint régen, bár vannak nehézségek. – A nagyszombati körmenet este

volt 7 órákor. Nagyon nagy számú! résztvevővel. Talán a legnagyobb a 11 év alatt. De így volt ez az egész országban. Talán a „Genfi szellem” – eredménye?

ÁPRILIS 19.

Ismét négy kis fát ültettem a kertben és elvégeztük a „téli permetezést”. Hát igen, még tél van. Nagyon hideg, csúf tavasz.

ÁPRILIS 22. VASÁRNAS

Az elsőáldozó szülőkkel megbeszélést tartottunk. Az elsőáldozásra oktatásokat Húsvét után megkezdem.

ÁPRILIS 24-25.

Elvetéltük a veteményföldeken a kukoricát. – A kertben burgonyát – borsót – kukoricát – lent – répát. Idén nagy gondot akarok fordítani a kertre. Sőt az udvart is szeretném rendbetenni. Gyümölcsfával beültetni és lucernát elvetni. A kert egyik felét elvettem lucernával. Nagyon nagy szükség van rá az állatok tartásánál.

MÁJUS 1.

Megnyílt a Dunafüredi Vendéglő-étterem. Nagyon elegáns és nagyon szép. Csak abban nem vagyunk biztosak, hogy rentabilis lesz-e? Ha az emberek szépen és tisztességesen tudnának szórakozni, akkor itt igazán megtehetnék. De hát...! Hiába, nagyon sok függ a közösségtől is! A battai közösség pedig nagyon „közönséges”. Tudom, hogy kemény kritika részéről híveim felé, de tény.

MÁJUS 6.

Búzaszentelő körmenetet április 29-én kellett volna tartani, de mivel munkanap volt, a május 1-i ünnepségek miatt, így áttettem erre a napra. Meglehetősen létszámban vonultunk ki jó időben a földeket megáldani.

MÁJUS 7-8-9.

Könyörgő napok. Kétszer a templomban, harmadszor a faluvégi keresztnél tartottunk. A körmeneten a gyermekek ott voltak szép számmal. Voltak asszonyok is. Férfi egy sem. Úgy látszik falumnak nincsen kérnivalója.

MÁJUS 10.

Ascencio (emelkedés, mennybemenetel – a szerk.) ünnepe. Munkanap. Rendes ünnepi miserend. A nagy misén a körülményekhez képest szépen voltak.

MÁJUSI SZENZÁCIÓ

Nagy dolog, mikor egy falu az ország elé kerül. A kis Battáról immár másodízben készül riport – képen az újságban. 1951-ben először; azt is beragasztottam a Historia Domus lapjaira. Majd kedves utód „kiértékelheted”. – Mindenesetre „glossakkal” látom el. Sorban: Valóban van halas tavunk. Egyelőre még nem mondhatok róla kritikát. Az idő mindent igazol. – Az élő lexikon – van némi hozzáfűzni valóm. A leghitelesebb forrásból „Canonica Visitatióból”, melyet Újhelyi fivér aláírásával hitelesített. A kántortanító jövedelme; Természetbeni lakás; 2000 II-öl – 24.- P. + tanítói fizetés melynek 48%-át az Egyházközség fizette. Ezenkívül 6 q búza és 40 q kemény fa házhoz szállítva + stóla. Ezenkívül volt 5 hat. hold szántó, de ez míg ki nem fizették nem javadalmazott! Sőt ezt le is foglalta az E.H. egyideig a plébánia ház adósságának törlesztésére. De ugyanígy a volt plébánia földbirodalmát is. Tehát nem a plébánia vette el!! Tehát csak a kántori mellékes javadalom volt annyi, mint egy munkásnak, aki egész hónapban megfeszített erővel dolgozott. Az állam által elbocsátottnak az egyház adott kenyeret. Persze az Egyház 1200 híve nem tudott dús jövedelmet biztosítani. Hogy milyen volt a falu szociális élete a múltban azt én nem tudom, de azt, hogy a falu nagyon felháborodott azt tudom.

Azt is hiába próbáltam megtudni, hogy melyik volt az a négy család, amelyik éhenhalt. – A riporter „elfelejtette” a nevüket. Egyébként érdekes, hogy az akkor még Battán 1200 munkanélküli volt. Még a kis csecsemők is munkanélküliek voltak! Ejnye-ejnye.

Kultúrházat is most kapott a falu. Igaz eddig „kultúrház” volt. A falu ifjúsága és az öregek is, Jankovits Ferenc és Bak plébános fáradtságos munkája képpen még az 1940-41-es években felépült a szép kultúrház. Most felírták rá, hogy „Kultur-otthon” – nagy munka volt. – A villanyt pedig 1943-ban vezették be a faluba. A front után csak újra bekapcsolták a szükséges javítások megtétele után.

Sok – sok ilyen valótlanúságra lehetne rámutatni sorban, de felesleges. Az információkról csak ennyit. Nem tudom mennyi volt az információ és mennyi a riporter „írói fantáziája”. De annyit tudok, hogy rettentő esetet esett a nyomtatott betű, az újság hitele a faluban. Talán még azt is hozzátenném, hogy hála Istennek. Ez a cikksorozat az Egyháznak nem ártott – sőt.

MÁJUS 15.

Hét nagy per tárgyalása is folyik a faluban: Tóth Márton és fiai pereskednek, Sz. Gyula volt főjegyző és sógornője pereskednek. Csak úgy dühöng a gyűlölet a faluban: ember ember ellen. Ha ez „osztályharc” és ha ez szükséges az ország építéséhez ... élvezzék! Egyébként a jó Isten nem siet, de fizet. Fizet szegény megrokkant Tóth Mártonnak is, aki nem röstelte a földbérleteket letagadni és nem fizetni a nekem oly nyomorúságosan nehéz időkben. Most van pénze pörrel Súlyos ezresek!!

De valójában szörnyű ez a gyűlölet: földdek miatt, anyagi előnyök miatt úgy marják egymást, mint az éhes farkasok. – S piszkos ügyeikbe belekeverik Istent, templomot, papot. Piszkolják, szennyeznek, rágalmazzák egymást. – De papjukat sem nagyon kímélik. Hogy miért? Nem értem, nem tudom. Úgy látszik a pap pusztai jelenléte is mint állandó, élő lelkiismeret nyugtalanítja őket. – Ahogy ezek a mocskos battai szájak az elődökről beszélnek az megdöbbenett akkor is, mikor idejöttem.

MÁJUS 17.

Elvégeztem a kertben a nyári permetezést. Idén nagyon szépen rendbe hoztam a kertet. Sőt még sikerült hozzakeríteni lucernának, hogy az állattartás könnyebb legyen. Itt falun aki nem tart állatot annak felkopik az álla. Viszont szüleim már nagyon öregek ahhoz, hogy iga után szaladgáljanak. Nekem sem nagyon van rá időm. Szeretnék még ősszel sok gyümölcsfát ültetni az udvarra, kertbe, hogy az utánam következők kicsit könnyebb legyen a dolga.

MÁJUS 22. KEDD

Már egy éve minden kedden a szentmisét az elhunyt százhalombattai hívekért mondom. Minden héten kikeresem, hogy kik haltak meg a héten. Nevüket is kikeresem. Egy kis emlékeztető: Gondolj halottaidra. Van akit szíven üt a memento, mondtak szentmisét. Már eddig is elég sokat fejlődött a szentmise mondatás a 10 év alatt. 1937-ben pl. 14 szentmisét mondtak a hívek (1935-37 hirdetőkönyv). – 1955-ben 75 volt. Talán majd ez hozzájárul ahhoz, hogy híveim szentmisével is gondoljanak az elhunytakra.

(folytatjuk)

A megjelentetéshez köszönjük a százhalombattai Római Katolikus Plébánia együttműködését és segítségét.
(A szerk.)

Az ortodox kereszténység

Tatár, török környezet, ellenreformáció

IV. rész

AZ OROSZ EGYHÁZ NAGY KORSZAKA

A tatárok oroszországi uralma mintegy kétszázötven évig tartott (1237-1480), bár a kulikovói ütközet után (1380) fokozatosan gyengült. 1450 körül szinte névlegessé vált. Ebben az időben az Egyház tartotta ébren a nemzeti öntudatot, kapcsolta össze a szétesett Oroszországot. Az orthodoxiának köszönhető az orosz nép újjászületése, egy új orosz állam kialakulása, amely lényegesen más volt, mint a kijevi. Központja Moszkva lett.

Oroszország metropolitája, Péter (1308-1326) oda tette át a székhelyét. Moszkva még kicsiny, jelentéktelen város volt ebben az időben.

A tatár uralom idején három nagy személyiség emelkedett ki. Névai Szt. Sándor (Alexandr Nevskij) – Oroszország legnagyobb hadvezér-szentje, Novgorod fejedelme. (Az egyetlen fejedelemség volt, melyet a tatárok nem dúltak fel). Permi Szt. István (1396) és Radonyezi Szt. Szerгий (1392).

Alexandr Nyevszkij

Nyugat-Európa keresztes hadjáratot szervezett Novgorod – a keresztény oroszok ellen. Ezért Névai Szt. Sándor elfogadta a tatár hűbéruralmat, így kelet felől biztosította magát. Legyőzte a své-

dekert (1240), majd a német lovagrendet is (1242-ben).

Permi Szt. István az északi és keleti törzsek között végzett térítő munkát. Nyel-

Szent Szerгий

vükre fordította le az istentiszteletekhez szükséges szentírási szemelvényeket, liturgikus szövegeket. A zürjén (komi) törzsek megtérítésére szentelte életét. Megalkotta a zürjén abc-t, melyhez a helyi rovásírást vette alapul.

Radonyezi Szt. Szerгий, az orosz nemzet legnagyobb szentje személye szorosan összefonódott az ország felszabadításával.

Észak erdőségeiben remeteként élt. Fiait tanítványok gyűltek a „sztarec” – öreg köré. Később monostori közösséggé (Szent Háromság Lavra) szervezte őket.

Aktív politikai szerepet vállalt, a moszkvai nagyfejedelmek tanácsadója lett. A kulikovói ütközet előtt (1380) felkereste őt Dmitrij Donszkoj fejedelem – az orosz hadak vezére – és áldását kérte felszabadító harcához.

A kolostorok körül előbb zárandok telepek, majd pionír telepések jelentek meg, kitolva a civilizáció határait az orosz erdőségekben. A XIV-XV. században a kolostorok sűrű hálózata keletkezett a Fehér-tenger és az Északi-sarkkör vidékéig, terjesztve a ke-

resztény kultúrát az északi nomád törzsek között.

Ebben a korban érte el csúcspontját az orosz egyházművészet is. Szobbnél szebb hagymakupolás templomok épültek. Az ikonfestészet túlszárnyalta a bizánci mesterek művészetét. Radonyezi Szt. Szerгий hatása alatt dolgozott az orosz ikonfestészet legnagyobb alakja – Andrej Rubljov.

Konstantinápoly a többi keleti patriarchátussal, a balkáni egyházakkal együtt török uralom alá került. Mivel Oroszország viszont felszabadult a tatár uralom alól, az Orosz Egyház vezető szerephez jutott. Az orosz földdel egyidőben az Orosz Egyház is elnyerte függetlenségét.

Az utolsó moszkvai metropolita – akit még a konstantinápolyi patriarcha nevezett ki – a görög Iszidorosz volt. Részt vett a ferrara-firenzei uniós zsinaton. Mint a római unió híve Moszkvából Rómába kényszerült menekülni. Az Orosz Egyház főpásztor nélkül maradt. Konstantinápolytól nem kértek új metropolitát, néhány évig halogatták a megválasztását. (Konstantinápoly 1453-ban esett el.)

1448-ban püspöki zsinatot hívtak össze, melyen Konstantinápoly megkérdezése nélkül választották meg az új moszkvai metropolitát. Az Orosz Egyház de facto autokefál – önálló – lett.

A város eleste után a Konstantinápolyi Patriarchátus is megtagadta a firenzei-uniót, így helyreállt a kapcsolat közöttük. Az autokefalitást 1589-ben jogilag is – *de jure* – elismerte. Az 1593-as helyi – konstantinápolyi – zsinaton a moszkvai metropolitát patriarchai rangra emelte.

1472-ben III. Iván moszkvai nagyfejedelem feleségül vette az utolsó bizánci császár unokahúgát – Zsófiát –, dinasztikus kapcsolatot teremtve. Ettől kezdve kezdte használni az „autokrátor” és a „cár” címet. Államcímerként pedig a bizánci kétfejű sást.

Moszkvát hamarosan a „harmadik Rómának” kezdték tekinteni. Úgy gondolták, az első Róma barbárok befolyása alá került, eretnekségbe esett. Konstantinápoly a firenzei-uniótól fertőződött meg, török uralom alá került. Kettő elbukott, de a

harmadik - Moszkva – áll. Negyedik pedig nem lesz. Egykor a bizánci császár az orthodoxia bajnoka védelmezőjeként lépett fel.

után azonban talpra állt. A nemzeti újjáépítés és reformok kora következett, melyben fontos szerepe volt az Egyháznak.

Nikon patriarcha a XVII. század köze-

az óhitűek (ó-szertartásúak) ma is fennálló szakadása. Ők továbbra is két újjal vetettek keresztet.

Nikon nagyratörő célja volt, hogy az Egyházat az államhatalom fölé emelje. Nem csak azt követelte, hogy a patriarcha vallási kérdésekben abszolút hatalommal rendelkezzen, hanem igényt tartott az államügyekben való beavatkozás jogára is. Ezért elmérgesedett viszonya Alexij cárral. 1658-ban visszavonult, de nem mondott le hivataláról. Az Orosz Egyház nyolc évig főpásztor nélkül maradt.

1666-ba a cár zsinatot hívott össze Moszkvában. A zsinat, melyben az alexandriai és antióchiai patriarcha elnökölt, Nikon reformjai mellett, de személye ellen döntött. Megerősítette a kijavított liturgikus könyveket, a keresztvetés három ujjas formáját. Viszont Nikont megfosztotta patriarchai méltóságától, újat választott. A világi és egyházi hatalom harmóniájának bizánci elmélete mellett foglalt állást.

Ez utóbbi határozat nem maradt sokáig érvényben. I. Péter cár (1682-1725) nem engedte megválasztani az 1700-ban elhunyt Adrián patriarcha utódját. 1721-ben eltörölte a patriarchátus intézményét, helyette 12 tagú Szinódusra bízta az Egyház kormányzását.

Tagjait – közöttük csak három volt főpap – a cár nevezte ki. Így bármikor fel is menthette őket. A cárt a Szinódus ülésein személyes megbízottja az „oberprokurator” képviselte.

Péter és utódai – Erzsébet, II. Katalin cárnők – Oroszországot nyugati típusú abszolút monarchiává akarták alakítani. Ez a kolostorokat, szerzetesi életet számos kedvezőtlen intézkedéssel sújtotta, korlátozva az igazi egyházi élet kibontakozását.

A szinodális rendszer 1919-ig maradt érvényben, de az egyház sohasem tekintette normálisnak a cár Egyház feletti gyámkodását, nem nyugodott bele jogfosztottságába.

A XIX. században újult erővel indult a térítő munka a szibériai „pogányok” és a mohamedánok között. Külföldön – Aleutákon, Alaszkában, Kínában, Japánban.

II. Miklós cár lemondása után – 1917. augusztus 15-én – összeült az Összorosz Zsinat, visszaállította a Patriarchátust, reformprogramot fogadott el. 1917. november 4-én Tichon moszkvai metropolita került a kétszáz év óta üresedésben lévő patriarcha székébe.

(folytatjuk)

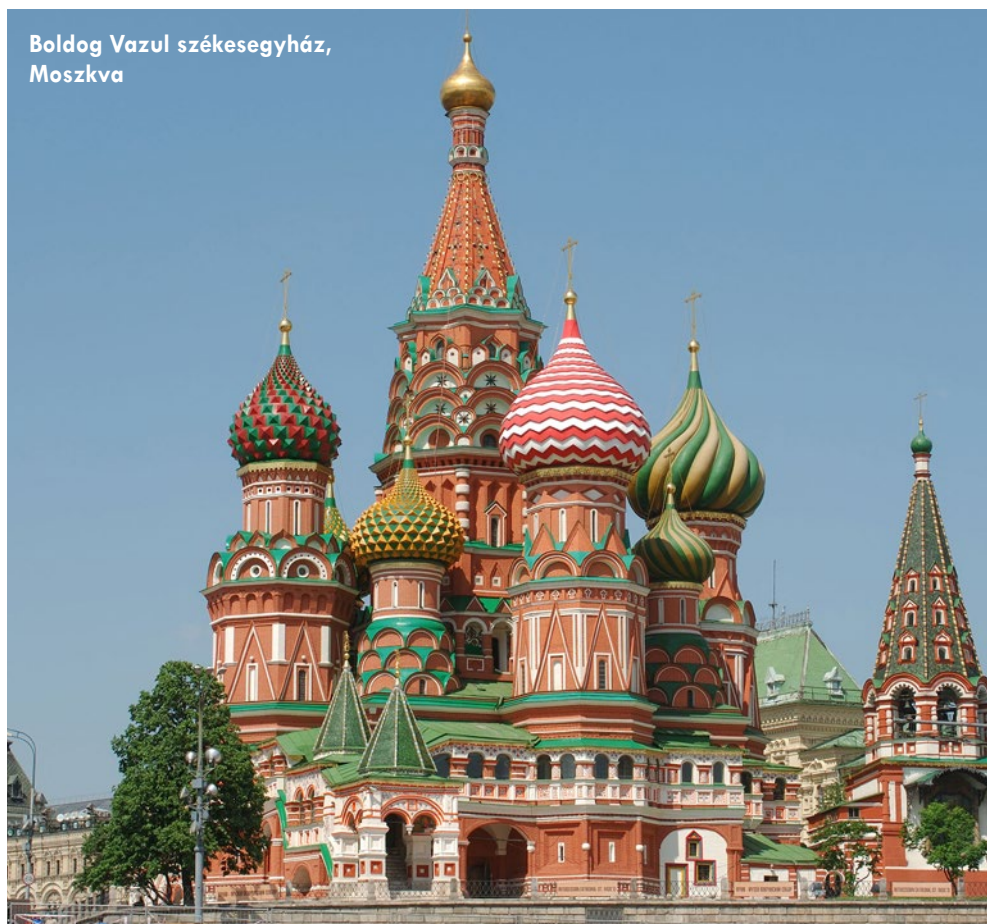
Konstantinápoly eleste (1453)

A „harmadik Róma” fogalma egyfajta orosz messianizmust bátorított, mely időnként azt eredményezte, hogy az oroszok Isten választott népének tekintették magukat.

A XVII. században Oroszország áldozatul esett a lengyel hódításnak. 1613

pe táján revízió alá vette az orosz liturgikus könyveket az eredeti görög textusok – szövegek – alapján. Ragaszkodott hozzá – görög módon – az oroszok is három újjal vessenek keresztet.

Ez bántotta a „harmadik Róma” híveit – görög újítást láttak benne. Így keletkezett

Boldog Vazul székesegyház,
Moszkva

Százhalom

2021. MÁRCIUS

1 HÉTFŐ Albin, Albina, Leonita, Lea	8 HÉTFŐ János, Zoltán, Apolka	15 HÉTFŐ Nemzeti ünnep Kristóf, Kelemen	22 HÉTFŐ Beáta, Izolda, Lea	29 HÉTFŐ Augusta, Bertold
2 KEDD Lujza, Ágnes, Henrik, Magor	9 KEDD Franciska, Fanni	16 KEDD Henrietta, Herbert	23 KEDD Emőke, Botond, Ottó, Kartal	30 KEDD Zalán
3 SZERDA Kornélia, Kunigunda, Frigyes	10 SZERDA Ildikó, Emil, Gusztáv	17 SZERDA Gertrúd, Patrik	24 SZERDA Gábor, Karina	31 SZERDA Árpád, Benjámin, Benő
4 CSÜTÖRTÖK Kázmér, Lúcius, Zorán	11 CSÜTÖRTÖK Szilárd, Tímea, Konstantin	18 CSÜTÖRTÖK Sándor, Ede, Cirill	25 CSÜTÖRTÖK Iván, Írisz, Lúcia	1 CSÜTÖRTÖK Hugó, Agád
5 PÉNTEK Adorján, Adrián	12 PÉNTEK Gergely, Maximilián	19 PÉNTEK József, Bánk	26 PÉNTEK Emánuel, Emánuela, Larissza, Árpád	2 PÉNTEK Áron, Ferenc
6 SZOMBAT Leonóra, Inez, Koletta	13 SZOMBAT Krisztián, Ajtony, Egyed, Patrícia	20 SZOMBAT Klaudia, Alexandra	27 SZOMBAT Hajnalka, Lídia, Augusta	3 SZOMBAT Buda, Richárd, Hóvirág, Indira
7 VASÁRNAP Tamás, Perpétua, Felicitás	14 VASÁRNAP Matild, Matilda, Trilla	21 VASÁRNAP Benedek, Bence, Miklós	28 VASÁRNAP Gedeon, Johanna	4 VASÁRNAP Izidor

SZAMURÁJ 07

ŐRZŐ-VÉDŐ TÁRSASÁG

2440 Százhalombatta, Damjanich u. 29.
Tel./fax: 06 23 358 723 Mobil: 06 30 9817 396
E-mail: szamuraj07@freemail.hu

